

Vol 3, Issue 7, September 2013 | 253, Ajit Nagar Amritsar (Pb.) India | (M) : +91-8054597595 | Email: amritsarpost2011@yahoo.com

CONTACT PH.0183-6500541/42
+91 92162-87843
\$8@gmail.com +91 92161-87843

MANAGING EDITOR

Prof. Mohan Singh
80545-97595

EXECUTIVE EDITOR

Manmohan Singh Dhillon
98784-47635

PATRONS

Jagbir Singh
Chairman

International Fateh Academy

Virat Devgan
Director

Sarswati College of Management

Dr Bikram Singh Ghuman
Ex-Dean GNDU

Onkar Singh Sandhu
Managing Director

Harjindra Industries

Er. Harjap Singh Aujla
Overseas Patron

Amritsar Vikas Manch

Er. Jasbir Singh Hanspal
Toronto, Canada

Jaswant Singh Jassa
President, Shaheed Udham Singh Sabha

of New York(USA)

Dr Darshan Singh Sehbi
Dayton(OH),USA

Avtar Singh
Springfield(OH)USA

ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਹਿਯੋਗੀ

ਪ੍ਰਿੰ. ਸੁਸ਼ੀਲ ਅਗਰਵਾਲ
ਅਸ਼ੋਕਾ ਸੀ. ਸੀ. ਸਕੂਲ

ਰਾਜੇਸ਼ ਗੁਪਤਾ
ਸ਼੍ਰੀ ਸਾਈਂ ਕਾਲਜ

ਡਾ. ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਦੀਪ

ਮਨਿੰਦਰ ਸਿੰਘ
ਐਸਕਾਰਟ ਪ੍ਰੈਸ

ਪ੍ਰਿੰ. ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਲਾਲ ਮੰਨਣ

ਬਖਸ਼ੀਸ਼ ਸਿੰਘ
(ਦਸਮੇਸ਼ ਵਾਟਰ ਮੀਟਰਜ਼)

ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਕੈਂਥ

ਵਿੰਜ. ਸਮੀਪ ਸਿੰਘ

ਪ੍ਰੋ. ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਅਮਰ

ਸੰਪਾਦਕ ਦਾ ਲੇਖਕਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ
ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ

ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ

ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ

ਬਿਜਲੀ, ਵਾਟਰ ਸਪਲਾਈ,

ਸਫ਼ਾਈ ਆਦਿ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ

ਲਈ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਵਲੋਂ

ਜਾਰੀ ਲੈਂਡ ਲਾਈਨ ਨੰਬਰ

0183-2540902

ਅਤੇ ਟੋਲ ਫ਼੍ਰੀ ਨੰਬਰ

1800-1802193 ਹਨ

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਸਰੂਪ ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਰਚਨਾਕਾਰ

(ਸਫ਼ਾ 1 ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਆਸਾ, ਗੁਜਰੀ, ਦੇਵ ਗੰਧਾਰੀ, ਬਿਹਾਗੜਾ, ਵਡਹੰਸ, ਸੋਰਠੀ, ਧਨਾਸਰੀ, ਜੋਤਸਰੀ, ਟੋਡੀ, ਬੈਰਾੜੀ, ਤਿਲੰਗ, ਸੂਹੀ, ਬਿਲਾਵਲ, ਗੋਂਡ, ਰਾਮਕਲੀ, ਨਟ-ਨਾਰਾਇਣ, ਮਾਲੀ ਗਉੜਾ, ਮਾਰੂ, ਤੁਧਾਰੀ, ਕੋਦਾਰਾ, ਭੋਰਉ, ਬਸੰਤ, ਸਾਰੋਗ, ਮਲਾਰ, ਕਾਨੜਾ, ਕਲਿਆਨ, ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਅਤੇ ਜੈਜਾਵੰਤੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਤੇ ਕਿਤੇ ਦੋ ਰਾਗਾਂ ਦੀ ਰਲਵੀ ਵਰਤੋਂ ਵੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਮਿਸਾਲ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਉੜੀ-ਮਾਝ, ਆਸਾ-ਕਾਫ਼ੀ, ਗਉੜੀ-ਦੀਪਕੀ, ਤਿਲੰਗ-ਕਾਫ਼ੀ, ਸੂਹੀ-ਕਾਫ਼ੀ, ਸੂਹੀ-ਲਲਿਤ, ਬਿਲਾਵਲ-ਗੋਂਡ, ਮਾਰੂ-ਕਾਫ਼ੀ, ਬਸੰਤ-ਹਿਡੋਲ, ਕਲਾਵਲ-ਭੋਪਾਲੀ, ਪ੍ਰਭਾਤੀ-ਵਿਭਾਸ, ਆਸਾ-ਆਸਾਵਰੀ ਆਦਿ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਧਾਨਤਾ 31 ਰਾਗਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ 'ਗਉੜੀ-ਦੀਪਕੀ' ਵਿਚ ਗਉੜੀ ਹੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹੋ ਦੀਪਕੀ ਨਹੀਂ।

ਰਾਗਬੱਧਤਾ ਨਾਲ ਬਾਣੀ ਕੀਰਤਨ-ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਵਿਚ ਢਲਦੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਅਤੇ ਦੇਸੀ ਰਾਗਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕਈ ਸੰਗੀਤ ਪ੍ਰਪਰਾਵਾਂ ਦਾ ਸੁਮੇਲ ਅਤੇ ਭਿੰਨ-ਭਿੰਨ ਰਾਗਾਂ ਦੀਆਂ ਧੁਨੀਆਂ ਦੇ ਮਿਸ਼ਰਣ ਤੋਂ ਨਵੇਂ ਰਾਗਾਂ ਦਾ ਵਿਧਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਸੰਗੀਤ ਕਲਾ ਉੱਤੇ ਪੂਰਨ ਅਧਿਕਾਰ ਉਧਾਰਦਾ ਹੈ। ਰਾਗ-ਬੱਧ ਵਿਚ 'ਮਹਲਾ' ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਨਾਲ ਨਾਲ ਘਰ-ਅੰਕ ਵੀ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੁਲ ਗਿਣਤੀ 17 ਹੈ। ਰਾਗਾਂ ਅਧੀਨ ਦਰਜ ਹੋਏ ਚਉਪਦਿਆਂ ਅਤੇ ਅਸ਼ਟਪਦੀਆਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੋ ਤੁਕਾਂ 'ਰਹਾਉ' ਦੀਆਂ ਲਿਖੀਆਂ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ। ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿਚ ਇਸ ਨੂੰ 'ਟੋਕ' ਜਾਂ 'ਸਥਾਈ' ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਕਿ ਨਹਿਰਣਾ ਜਾਂ ਰੋਕਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਸਾਰਾਂਸ਼ ਰੂਪ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਵੱਡੀਆਂ

ਬਾਣੀਆਂ ਵਿਚ ਵੀ 'ਰਹਾਉ' ਦੀਆਂ ਤੁਕਾਂ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ 'ਸਿਧ ਗੁਸਟਿ' 'ਸੁਖਮਨੀ' ਆਦਿ। ਕਈਆਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਇੱਕ ਤੋਂ ਅਧਿਕ ਰਹਾਉ ਵੀ ਹਨ। ਪਹਿਲੇ ਰਹਾਉ ਭਾਵ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ, ਸਪੱਸ਼ਟਤਾ ਜਾਂ ਪ੍ਰਤਿ-ਉਤਰ ਦੀ ਰੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਦਰਜ 31 ਰਾਗਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਿਰੀ ਰਾਗ ਨੂੰ ਆਰੰਭ ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ

ਵਧੀਕ ਸਲੋਕ ਮ. 9 ਅਤੇ ਮੁੱਦਾਵਣੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਰਚਿਤ ਮੁੱਦਾਵਣੀ ਅੰਗ 1429 ਉਪਰ ਹੈ। ਮੁੱਦਾਵਣੀ ਦਾ ਅਰਥ ਬੇਨਣ ਵਾਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਭਾਵ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਤੋਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਥੇ ਹੀ ਉਪਰੋਕਤ ਸਮੁੱਚੀ ਬਾਣੀ ਬੰਨ੍ਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਰਾਗਮਾਲਾ 1429-1430 ਅੰਗ ਉਪਰ ਹੈ। ਸਾਰੀ ਬਾਣੀ ਸੰਖਿਆ-ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਚਲਦੀ ਹੈ। ਹਰ

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਉਦੋਂ ਸੰਪਾਦਨ ਕੀਤਾ ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਪੁੰਧਰਾ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਖ਼ੁਬਸੂਰਤੀ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਯੁੱਗ ਵਿਚ ਸੰਪਾਦਨ ਦਾ ਕੰਮ ਇਤਨੀ ਪ੍ਰਵੀਨਤਾ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਅੱਜ ਵੀ ਇਸਦਾ ਸਿੱਕਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਹ ਗ੍ਰੰਥ ਭਾਰਤੀ ਅਧਿਆਤਮਕ ਜਗਤ ਦੀ ਅਮੋਲਕ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਕੀਰਣਤਾ ਦੇ ਉਹ ਸਾਰੀ ਬਾਣੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਲਈ ਗਈ ਜੋ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਕਲਿਆਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਪ੍ਰਸਿਰ੍ਹਤਾ ਅੱਜ ਵੀ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਨਾ ਕੇਵਲ ਅਧਿਆਤਮਕ ਜਗਤ ਦੇ ਉਧਾਰ ਲਈ ਹੀ ਇਹ ਉਦਮ ਕੀਤਾ ਸਗੋਂ ਸਾਹਿਤ ਜਗਤ ਦਾ ਵੀ ਇੱਕ ਮੀਲ ਪੱਥਰ ਕਾਇਮ ਕੀਤਾ।

—ਚਲਦਾ

ਸਹਾਇਕ ਪੁਸਤਕ ਸੂਚੀ

- 1) ਸਹਿਗਲ, ਮਨਮੋਹਨ, 'ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ: ਇੱਕ ਸਭਿਆਚਾਰ ਸਰਵੇਖਣ', ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ ਪੰਜਾਬ 1987
- 2) 'ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ' ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ।
- 3) ਨਾਭਾ, ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ 'ਗੁਰਬਚਤ ਰਤਨਕਾਰ ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼', ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ ਪੰਜਾਬ, ਪਟਿਆਲਾ 1990
- 4) ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਹੋਰ 'ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਤੇ ਵਿਕਾਸ', ਲਾਹੌਰ ਭੁਕ ਸ਼ਾਪ, ਲੁਧਿਆਣਾ 1991
- 5) ਬੇਦੀ ਗੁਰਨਾਮ ਕੌਰ, 'ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਦਰਜ ਕਬੀਰ ਬਾਣੀ ਦਾ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਅਧਿਐਨ', ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ 1987

ਪ੍ਰਤਿਕਾ

'ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਅਕਾਲੀ ਪੱਤਰਕਾਰ', ਜਲੰਧਰ, 7

ਜੁਲਾਈ 2005

ਜੈਜਾਵੰਤੀ ਨੂੰ ਅੰਤ ਉੱਤੇ ਸਥਾਨ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਾਗਾਂ ਵਿਚ ਪਹਿਲੇ ਚਉਪਦੇ ਅਤੇ ਫਿਰ ਅਸ਼ਟਪਦੀਆਂ ਦਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਿਰਲੇਖ ਵਾਲੀਆਂ ਬਾਣੀਆਂ, ਛੰਦ ਅਤੇ ਵਾਰਾਂ ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ ਭਗਤ-ਬਾਣੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ 22 ਰਾਗਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਈ ਹੈ, ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਭਗਤਾਂ ਦਾ ਕ੍ਰਮ ਇਤਿਹਾਸਕ ਨਹੀਂ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਹੈ।

ਤੀਜੇ ਭਾਗ ਵਿਚ ਰਾਗ-ਮੁਕਤ ਬਾਣੀਆਂ ਰੱਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਸਹਸਰਨਾਮੀ ਸਲੋਕ, ਗਾਥਾ, ਫੁਨਹੋ, ਚਉਬੇਲੇ, ਸਲੋਕ ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਅਤੇ ਫਰੀਦ, ਸਵੱਯੋ, ਸਲੋਕ, ਵਾਰਾਂ ਤੇ

ਸ਼ਬਦ ਸਲੋਕ ਦੀ ਆਪਣੀ ਸੰਖਿਆ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਪ੍ਰਕਰਣ ਦੀ ਸੰਖਿਆ ਅਤੇ ਕਈਆਂ ਬਾਵਾਂ 'ਤੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰਕਰਣ ਦੇ ਨਾਲ ਬਾਣੀਕਾਰਾਂ ਦੀ ਤੇਹਰੀ ਜਾਂ ਚੋਹਰੀ ਸੰਖਿਆ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਅਤੇ ਕ੍ਰਮ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਬਾਣੀਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਅੰਕਾਂ ਰਾਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਭਗਤ ਬਾਣੀ ਨਾਲ ਨਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਸਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਸੰਖਿਆ-ਅੰਕਾਂ ਨੂੰ ਲਿਖ ਕੇ ਸੰਪਾਦਨ ਦੀ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਲੋੜ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਅਮਰੀਕਾ ਵਾਂਗ ਜ਼ਮੀਨ ਤੇ ਮਕਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਰਜਿਸਟਰੀਆਂ ਦਾ ਕੰਮ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ-ਗੁਮਟਾਲਾ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਕਾਸ ਮੰਚ ਦੇ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਡਾ. ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗੁਮਟਾਲਾ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਾਂਗ ਜ਼ਮੀਨ ਤੇ ਮਕਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਰਜਿਸਟਰੀਆਂ ਦਾ ਕੰਮ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਮੁੱਖਮੰਤਰੀ ਸ. ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਲਿਖੇ ਇਕ ਪੱਤਰ ਵਿਚ ਮੰਚ ਆਗੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਜ਼ਮੀਨ ਤੇ ਮਕਾਨਾਂ ਦੀ ਖ਼ਰੀਦ-ਫ਼ਰੋਸ਼ ਲਈ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਤਹਿਸੀਲਾਂ ਜਾਂ

ਕਚਹਿਰੀਆਂ ਵਿਚ ਪੱਕੇ ਨਹੀਂ ਖਾਣੇ ਪੈਂਦੇ ਤੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੰਪਨੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਹੜੀਆਂ ਰਜਿਸਟਰੀਆਂ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਵੇਚਣ ਤੇ ਖ਼ਰੀਦਣ ਵਾਲਾ ਸਬੰਧਤ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਸਬੰਧਤ ਕੰਪਨੀ ਪੰਜ ਸੱਤ ਸੌ ਡਾਲਰ ਜਾਂ ਜੇ ਵੀ ਫ਼ੀਸ ਬਣਦੀ ਹੈ ਲੈ ਕੇ ਸਾਰਾ ਕੰਮ ਕਰਵਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਬੈਂਕ ਤੋਂ ਕਰਜ਼ਾ ਲੈਣ ਦਾ ਕੰਮ ਵੀ ਉਹ

ਕਰਵਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਰਜਿਸਟਰੀ ਕਰਕੇ ਇਤਕਾਲ ਲਈ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਜਾਂ ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕਾਗਜ਼ ਵਗੇਰਾ ਭੇਜਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਵੀ ਉਸ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕਹਿਣ ਦਾ ਭਾਵ ਕਿ ਸਾਰਾ ਕੰਮ ਉਹੋ ਕੰਪਨੀ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਜਾਂ ਪਟਵਾਰ ਖਾਨੇ ਜਾਂ ਤਹਿਸੀਲ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦਫ਼ਤਰ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ। ਸਾਰਾ ਰਿਕਾਰਡ ਇਟਰਨੈਂਟ ਉਪਰ ਹੈ, ਤੁਸੀਂ ਘਰ ਬੈਠੇ ਸਾਰਾ ਕੁਝ

ਚੈੱਕ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਡਾ. ਗੁਮਟਾਲਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਸੋਧੀ ਨਹੀਂ। ਬੜੀ ਸੁਖ ਮਿਹਨਤ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਸੁਖ ਸਹੂਲਤਾਂ ਹੀ ਹਨ, ਜਿਹੜੀਆਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚੋਂ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਆਉਣ ਦਿੰਦੀਆਂ। ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵੀ ਕੰਮ ਸਿੱਖਾ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂਕਿ ਜੇ ਕੰਮ ਸਿੱਖੇ ਹੋ ਜਾਣ ਤਾਂ ਇੱਥੋਂ ਦੀ ਅਫ਼ਸਰਬਾਹੀ ਦੀ ਦੋ ਨੰਬਰ ਦੀ ਕਮਾਈ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਪੋਸਟ ਦੀ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਅਖਬਾਰ ਵਿਚ ਛਪੇ ਇਸਤਿਹਾਰਾਂ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦੀ। ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸਤਿਹਾਰਾਂ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰ ਲੈਣ। ਵਾਦ-ਵਿਵਾਦ ਕੇਵਲ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਹੀ ਨਿਪਟਾਏ ਜਾਣਗੇ।

ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅੰਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਲੱਗਾ? ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ amritsarpost2011@yahoo.com ਰਾਹੀਂ ਜਾਂ ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਭੇਜਣ ਦੀ ਖੋਚਲ ਕਰਨ ਤਾਂ ਜੋ ਅਸੀਂ ਇਸ ਪਰਚੇ ਨੂੰ ਹੋਰ ਚੰਗਾ ਬਣਾ ਸਕੀਏ। ਪੱਤਰ ਤੇ ਰਚਨਾਵਾਂ ਭੇਜਣ ਦਾ ਪਤਾ ਹੈ: ਸੰਪਾਦਕ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਪੋਸਟ, 253 ਅਜੀਤ ਨਗਰ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਪਿਨ 143006

ਪੰਜਾਬ ਸਟੇਟ ਪੈਨਸ਼ਨਰ ਐਂਡ ਸੀਨੀਅਰ ਸਿਟੀਜ਼ਨ ਵੈਲਫੇਅਰ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਬਣੋ। ਪੈਨਸ਼ਨ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਮਸਲਿਆਂ ਲਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਮਦਨ ਗੋਪਾਲ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨਾਲ 99883-15645 ਜਾਂ ਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਨਾਲ - 99157-14730 ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ।

Our authorised agents for copies of
Amritsar Post
subscription service and ads
Subhash
News Agency
Mob.98884-09881

Police Help-Line
ਪੁਲੀਸ ਹੈਲਪਲਾਈਨ

ਲੜਕੀਆਂ, ਔਰਤਾਂ, ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ
97811-01091

ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਭਾਵੇਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਬਾਰੇ ਕਿੰਨੇ ਵੀ ਦਾਅਵੇ ਕਰੇ ਪਰ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਬਦੌਲਤ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਮਾੜੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਲੱਖਾਂ ਸ਼ਰਾਬੀਆਂ 'ਤੇ ਪੈ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਵਰ੍ਹੇ 6 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੇ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਹਿਰ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਖੂਬਸੂਰਤ ਸ਼ਹਿਰ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਕ ਵਰ੍ਹਾ ਬੀਤ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਖੂਬਸੂਰਤ ਕਿਤੇ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ। ਸ਼੍ਰੀ ਬਾਦਲ ਨੇ ਹੁਣ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ 2016 ਤਕ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸ਼ਹਿਰ ਦਾ ਮੁਹਾਂਦਰਾ ਹੀ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਮਾਰਚ 2014 ਤਕ ਸ਼ਹਿਰ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਸ਼ਹਿਰ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੀ ਬਾਦਲ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀਆਂ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਕਈ-ਕਈ ਵੇਰੀਆਂ ਲਾ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਦਾ ਜਾਇਜ਼ਾ ਲੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕੋਰੜਾਂ ਰੁਪਈਆਂ ਦੇ ਨਵੇਂ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਦੇ ਨੀਂਹ ਪੱਥਰ ਰੱਖ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਤੇ ਪਾਰਟੀ ਆਗੂਆਂ ਵਿਚ ਹੀ ਵਿਚਰ ਕੇ ਵਾਪਸ ਪਰਤ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਇਹ ਜਾਨਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਕਿ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀਆਂ ਤੁਰੰਤ ਹੱਲ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਹਨ।

ਲੋਕੀ ਸਾਡਾ-ਸੁਬਰੇ ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਪਾਣੀ, ਸੀਵਰੇਜ ਦੇ ਨਿਕੋਸ ਪ੍ਰਬੰਧ, ਸਫ਼ਾਈ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ, ਅਵਾਰਾ ਕੁੱਤਿਆਂ, ਪਸ਼ੂਆਂ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ, ਲੁੱਟ-ਖੋਹ ਦੀ ਦਹਿਸ਼ਤ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜੁਝਣਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਟ੍ਰਾਂਟੀਆਂ ਸੜਕਾਂ ਹਾਦਸਿਆਂ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਟ੍ਰੈਫਿਕ ਦੇ ਲਗਦੇ ਜਾਮ ਲੋਕਾਂ ਲਈ

ਮੰਗਤਿਆਂ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਇਹ ਕੌਣ ਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਆਏ

ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ ਦਾ ਆਲਮ ਬਣ ਰਹੇ ਹਨ। ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪਿਆਨ ਤਾਂ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਪੌਡ, ਫਲਾਈ ਉਵਰਾਂ, ਸ਼ਹਿਰ ਨੂੰ ਆਉਂਦੇ ਮੁੱਖ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਗੇਟ ਉਸਾਰਨ ਵੱਲ ਹੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਹੇਠਾਂ ਵੇਖਦੇ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇਹ ਸ਼ਹਿਰ ਅੱਜ ਮੰਗਤਿਆਂ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਨਾਲ ਵੀ ਜੁੜ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਚੋਰਾਹੀਆਂ ਵਿਚ ਮੰਗਦੇ ਛੋਟੇ-ਛੋਟੇ ਬੱਚੇ, ਪਿੱਠਾਂ ਪਿੱਛੇ ਬੱਚੇ ਲਟਕਾ ਕੇ ਮੰਗਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ, ਮਰਦ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ ਦਾ ਸਬੰਧ ਬਣ ਰਹੇ ਹਨ।

ਇਹ ਮੰਗਤੇ ਇਥੋਂ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਨਹੀਂ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਫਿਰ ਇਹ ਕੌਣ ਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਆਏ ਹਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਮਦ ਵਿਚ ਨਿਰੋਤਰ ਵਾਧਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਖਾਮੋਸ਼ ਹੈ। ਚੋਕਾਂ ਵਿਚ ਖੜੀ

ਪੁਲਿਸ ਵੇਖ ਕੇ ਵੀ ਚੁੱਪ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ 1978 ਵਿਚ ਮੰਗਤਿਆਂ ਵਿਰੋਧੀ ਐਕਟ ਬਣਾਇਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੰਗਤਿਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁੜ ਵਸੋਬੇ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰੇਗੀ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਕਾਸ ਮੰਚ ਨੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਇਕ ਆਰਟੀ ਆਈ. ਪਾ ਕੇ ਇਹ ਪੁੱਛਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਮੰਗਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਵੱਡੀ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ ਬਣ ਰਹੇ ਹਨ ਤਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਇਹ ਵੀ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਹੁਣ ਤਕ ਕਿੰਨੇ ਮੰਗਤੇ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਜਵਾਬ ਇਹ ਆਇਆ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਨੇ ਮੰਗਤਿਆਂ ਬਾਰੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਤਤਕਾਲੀ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਸ਼੍ਰੀ ਕਾਹਨ ਸਿੰਘ ਪਨੂੰ ਨੇ ਮੰਗਤਿਆਂ ਦੇ ਮੁੜ ਵਸੋਬੇ ਦਾ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਅਰੰਭਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਰਾਤਾਂ ਨੂੰ ਡੁੱਟਪਾਥਾਂ 'ਤੇ ਸੁੱਤੇ ਪਏ ਮੰਗਤਿਆਂ ਨੂੰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਵਸੋਬਾ ਘਰ ਵਿਚ ਪੁਚਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਸ਼੍ਰੀ ਪਨੂੰ ਮੰਗਤਿਆਂ ਦੀ ਵਧ ਰਹੀ ਗਿਣਤੀ ਇਸ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰ ਦਿੱਖ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਬਾਹਰੋਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ਰਾਬੀਆਂ ਤੇ ਸੈਲਾਨੀਆਂ 'ਤੇ ਇਸਦਾ ਮਾੜਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਇਹ ਸਭ ਰੇਲ ਰਾਹੀਂ ਇਥੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਮੰਗਤਿਆਂ ਦੀ ਭਰਮਾਰ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਟੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਹੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਟਰੇਨਾਂ ਵਿਚ ਹੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਰਾਹੀਂ ਇਹ ਇਥੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਵਾਪਸ ਮੋੜਨ ਦਾ ਉਪਰਾਲਾ ਕਰੇ।

—ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ

The Lion and the Beast

North and south and east and west,
For miles together lay deep forest.
Flora and fauna lively bound,
They were chums with man around.
Hundred not just 20 square miles,
For every lion was prey in piles.
He fed his cubs very, very well,
Like a king, need I tell?
The king of jungle was a king true,
Hare and deer, dreaded all through.
His roar when vibrated air around,
No squirrel dared make a sound.
The king of men loved the game,
Like a monarch to keep his fame.
Waited for days to sight a beast,
His Men enjoyed a daily feast.
Lofty seats in the trees so high,
For hours together they would lie.
When the animal made a scene,
Ending the wait, tiring but keen.
Spears and arrows pierced its skin,
The air reverberated with human din.
The lion was killed and the trumpets roared,
The stuffed lion heads the palace adored.
Now no kings around, but the killing continues.
Who will pay the nature her balancing dues?
Thirst, lust and greed are perhaps to be blamed.
To save the lion beast in man has to be tamed.
The game was in plenty but time turned the coin?
Ultimately the beast in man killed the lion.

—Dr. Bhajan Singh Lark

ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਆਲੋਚਨਾ ਪ੍ਰਤੀ ਹਾਂ ਪੱਖੀ ਪਹੁੰਚ ਅਪਨਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ

(ਸਫ਼ਾ 1 ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਬਣਿਭਾ ਤੇ ਮਾਲਵਾ ਹੈ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੋਂ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਉਡਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਧਰਮ ਯੁੱਧ ਮੋਰਚੇ ਦੀ ਮੰਗ ਸੀ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਇਸ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਦੁਬਾਰੀਆਂ ਬਾਰੇ ਸ. ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਬਿਆਨ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵ-ਪੱਧਰੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਜੋ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਹੁਣ ਬਾਇਦ ਭੁਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। 6 ਅਕਤੂਬਰ 2012 ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵ ਦਾ ਹਾਈ ਬਨਾਉਣ ਦਾ ਜੋ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਤੇ ਕਿੰਨਾ ਅਮਲ ਹੋਇਆ ਹੈ ਹੀ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸਰਕਾਰ ਦੱਸਣ ਦੀ ਖੋਜਲ ਕਰੋਗੀ? ਸ. ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਨੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਤਰਜ 'ਤੇ ਸਫ਼ਾਈ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕੰਪਨੀ ਲਿਆਂਦੀ ਸੀ ਉਹ ਕਿਉਂ ਭੱਜ ਗਈ? ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਟਰੇਕਟਰ ਟਰਾਲੀਆਂ ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਕੁਝਾ ਚੋਣ ਲਈ ਆਧੁਨਿਕ ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਖ਼ੀਦੀਆਂ? ਲੋਕ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਮੱਥਾ ਟੇਕਣ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਟਰੈਫਿਕ ਪੁਲਿਸ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਾਸੋਂ ਪੈਸੇ ਬਟੋਰਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਕੌਣ ਜ਼ੁਮੇਵਾਰ ਹੈ? 26 ਨਵੰਬਰ 2011 ਦੀ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਅਜੀਤ ਵਿਚ 'ਜਦੋਂ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਚਿਤਾ ਨੂੰ ਨਾ ਬਖਸ਼ਿਆ' ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਦਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਡੀ. ਸੀ. ਕਾਹਨ ਸਿੰਘ ਪਨੂੰ ਨੇ ਰਸੋਈ ਗੈਸ ਐਲ. ਪੀ. ਜੀ. ਨਾਲ ਸਸਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿੰਨ ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਕੋਰਲਾ ਤੋਂ ਮੰਗਵਾਈਆਂ। ਉਸ ਦੇ ਡਰਾਈਵਰ ਪਾਸੋਂ ਸੁਭਾਨਪੁਰ ਚੋਕ ਵਿਚ ਖੜੇ ਪੁਲਿਸ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੇ 500 ਰੁਪਏ ਲਾਘ ਲਈ ਮੰਗੇ। ਕੋਰਲਾ ਦੇ ਉਸ ਡਰਾਈਵਰ ਨੇ ਡੀ. ਸੀ. ਦੇ ਨਾਂ ਕੰਟੇ ਬਿਲ ਵਿਖਾਏ ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਸ ਨੂੰ ਕੁਟਿਆ ਗਿਆ ਤੇ ਉਸ ਪਾਸੋਂ ਮੋਬਾਇਲ ਤੇ ਪਰਸ ਵਿਚਲੇ 3600 ਰੁਪਏ ਖੋਹ ਲਏ ਗਏ ਤੇ 24 ਘੰਟੇ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਰੱਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਛਡਿਆ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੁਲਿਸ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸਜਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਕੰਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਲੁੱਟਣਾ ਤੇ ਕੁੱਟਣਾ ਹੈ? ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ ਰਿਸ਼ਵਤ ਖੋਰੀ ਹੈ, ਪਰ ਜਿੰਨੀ ਨੀਵੀਂ ਪੱਧਰ ਤੇ ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰੀ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਉਹ ਕਿਸੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਨਹੀਂ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰੀ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਸਖ਼ਤ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਂਦੀ ਜਿਹੜੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਬਜ਼ੁਰਗ ਨੇਤਾ ਅੰਨਾ ਹਜ਼ਾਰੇ ਦੀ ਟੀਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ? ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆ ਵਿਚ ਵਧਾਇਕ, ਮੰਤਰੀ, ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਆਪਣੀ ਗੱਡੀ ਆਪ ਚਲਾਉਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਗਨਮੈਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਤੇ ਉਹ ਆਮ ਸ਼ਹਿਰੀਆਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਜਦੋਂ ਖਣੇ ਲੀਡਰ ਨੇ ਗਨਮੈਨ ਰਖੇ ਹੋਏ ਨੇ, ਕੀ ਇਹ ਸਿੱਧ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਕਿ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲੋਕ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਨਹੀਂ

ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਨ ਨੂੰ ਹਰ ਵੇਲੇ ਖ਼ਤਰਾ ਹੈ?

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸ਼ਹਿਰ ਉਤਮ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਵਾਡੀ ਕਿਉਂ?

ਏ ਬੀ ਪੀ ਨਿਊਜ਼ ਚੈਨਲ ਜਿਸ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਨਾਂ ਸਟਾਰ ਨਿਊਜ਼ ਸੀ ਨੇ ਉਤਮ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨ ਲਈ ਦੇਸ਼ ਦੇ 20 ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦਾ ਸਰਵੇ ਕਰਵਾਇਆ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਮੁੰਬਈ, ਦਿੱਲੀ, ਬੰਗਲੌਰ, ਹੋਦਰਾਬਾਦ, ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ, ਚੈਨਈ, ਕੋਲਕਾਤਾ, ਸੂਰਤ, ਪੂਨਾ, ਜੈ ਪੁਰ, ਨਾਗਪੁਰ, ਭੋਪਾਲ, ਕਾਨਪੁਰ, ਪਟਨਾ, ਆਗਰਾ, ਮਧੁਰਾਇ, ਨਾਸਿਕ, ਵਾਰਾਨਸੀ ਅਤੇ ਰਾਜਕੋਟ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਸਰਵੇ ਵਿਚ ਸਫ਼ਾਈ, ਸੜਕਾਂ, ਸਿਹਤ ਸੇਵਾਵਾਂ, ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਿੱਖਿਆ, ਗ਼ੈਨ ਸਿਟੀ, ਟੂਰਿਜ਼ਮ ਦੇਸਤ, ਸੁਚੱਜੀ ਟ੍ਰੈਫਿਕ ਵਿਵਸਥਾ, ਪਬਲਿਕ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ, ਰਹਿਣ ਲਈ ਮਕਾਨ, ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਸ਼ਹਿਰ, ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਉਪਲਬਧੀ ਆਦਿ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ।

ਇਸ ਸਰਵੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ 6 ਮਾਰਚ 2013 ਨੂੰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਨੂੰ ਪੁਰਸਕਾਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਨਾਗਪੁਰ ਜੋ ਕਿ ਮਹਾਂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਰਹਿਣਯੋਗ ਸ਼ਹਿਰ ਭਾਵ ਸਰਵਸ਼੍ਰੇਸ਼ਟ ਸ਼ਹਿਰ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਥੋਂ ਦੀ ਪਬਲਿਕ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਐਲਾਨੀ ਗਈ ਗ਼ੈਨ ਸਿਟੀ ਤੇ ਸਿਹਤ ਸੇਵਾਵਾਂ ਪੱਖੋਂ ਵੀ ਇਹ ਸ਼ਹਿਰ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਤਮ ਗਿਣਿਆ ਗਿਆ।

ਰਾਜਕੋਟ ਜੋ ਕਿ ਗੁਜਰਾਤ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ 3 ਪੁਰਸਕਾਰ ਮਿਲੇ। ਸਫ਼ਾਈ ਪੱਖੋਂ ਇਹ ਸ਼ਹਿਰ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਸ਼ਹਿਰ ਗਿਣਿਆ ਗਿਆ। ਟੀ ਵੀ 'ਤੇ ਰਾਤ ਨੂੰ ਹੁੰਦੀ ਸਫ਼ਾਈ ਤੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਰੋਸ਼ਨੀ ਦੇ ਲੈਂਪਾਂ ਨਾਲ ਰਾਤ ਜੱਗ ਮਗਾਉਂਦਾ ਸ਼ਹਿਰ ਵੇਖ ਕੇ ਮਜ਼ਾ ਆ ਗਿਆ। ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਸ਼ਹਿਰ ਹੈ। ਅਮਨ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਪੱਖੋਂ ਵੀ ਇਹ ਸ਼ਹਿਰ ਪਹਿਲੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਰਿਹਾ। ਮਰਦਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਛੱਡੋ, ਇਥੋਂ ਰਾਤ ਨੂੰ 2 ਵਜੇ ਇਕੱਲੀ ਔਰਤ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਥੇ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪੱਖੋਂ ਇਹ ਸ਼ਹਿਰ ਬਾਜੀ ਮਾਰ ਗਿਆ।

ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਤੇ ਸੜਕਾਂ ਪੱਖੋਂ ਦਿੱਲੀ ਸਭ ਤੋਂ ਮੋਹਰੀ ਰਿਹਾ। ਦਿੱਲੀ ਦੀਆਂ ਸੜਕਾਂ ਨੇ ਬਾਕੀ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸੜਕਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾੜ ਦਿੱਤਾ। ਟੀ ਵੀ ਤੇ ਦਿੱਲੀ ਦੀਆਂ ਖੁੱਲ੍ਹੀਆਂ ਤੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸੜਕਾਂ ਵੇਖ ਕੇ ਆਨੰਦ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮਹਾਂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਸੂਬੇ ਦੇ ਹੀ ਸ਼ਹਿਰ ਪੂਨੇ ਨੇ ਟ੍ਰੈਫਿਕ ਪ੍ਰਬੰਧ (ਟ੍ਰੈਫਿਕ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ) ਪੱਖੋਂ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਲਈ ਘਰ ਆਮ ਜਨਤਾ ਲਈ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਉਤਮ ਪੁਰਸਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਥੇ ਇਸ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਦੀ ਨਗਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਾਡੀ ਰਿਹਾ। ਜੋ ਕੁਝ

ਬਾਕੀ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ? ਕੀ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਪਾਸ ਇਸ ਦਾ ਉੱਤਰ ਹੈ?

ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਜਨਮੇ ਬੱਚੇ ਜਦ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮਨਮੋਹਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਸਮੋਇਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚਲੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਦੀ ਘਰ ਕੀਤਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਇਸ ਪਵਿੱਤਰ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਦਰਬਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹ ਸੁਪਨੇ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਸੁਪਨੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਦਾਖ਼ਲ ਹੁੰਦਿਆਂ ਚਕਨਾ ਚੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਦ ਉਹ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਸਫ਼ਾਈ, ਸੜਕਾਂ ਤੇ ਟ੍ਰੈਫਿਕ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਵਡੇਰਿਆਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਮਾੜੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਛੋਟੇ ਛੋਟੇ ਬੱਚੇ ਜਦੋਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਇੱਥੇ ਡਰਟੀ ਸਿਟੀ (ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਗੰਦਾ ਸ਼ਹਿਰ ਹੈ) ਤਾਂ ਸੁਣ ਕੇ ਬਹੁਤ ਸ਼ਰਮ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨਾਲ ਭਰੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਅਫ਼ਸਰਸ਼ਾਹੀ ਤੇ ਮੰਤਰੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਨੋਟਿਸ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦੇ।

ਇਸ ਲਈ ਬਿਆਨਬਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਸਾਡੇ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਬੈਠ ਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਚੋਰੀਗੜ੍ਹ ਤੇ ਹੋਰ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਾਂਗ ਨਮੂਨੇ ਦਾ ਸ਼ਹਿਰ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਅਦਾਰਿਆਂ ਦੇ ਬਿਹਤਰੀ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਕੀਰਤਨ ਦਰਬਾਰ

ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਡਿਵਰਸਿਟੀ ਵਿਖੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਿਹਾੜੇ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਕੀਰਤਨ ਦਰਬਾਰ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਸੇ ਦਿਹਾੜੇ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਗੁਰਬਾਣੀ ਕੰਠ ਮੁਕਾਬਲਾ ਵੀ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਅਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਲੇਅ ਪੈਨ ਤੋਂ ਦਸਵੀਂ ਜਮਾਤ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਭਾਗ ਲਿਆ। ਕੀਰਤਨ ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚ ਸਕੂਲ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਆਈਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਕੀਰਤਨ ਨਾਲ ਨਿਹਾਲ ਕੀਤਾ। ਬੱਚਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਗੁਰੂ ਦੀ ਮਹਿਮਾ ਤੇ ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਸ਼ਾਨ ਵਿੱਚ ਕਈ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਦਾ ਗਾਇਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਭਾਈ ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਖਾਲਸਾ ਪੇਂਨੇ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਰਾਗੀ ਜਥੇ ਨੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਰਸ ਭਿੰਨ ਕੀਰਤਨ ਨਾਲ ਨਿਹਾਲ ਕੀਤਾ। ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਭਾਈ ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮੁੱਖ ਅਰਦਾਸੀਏ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਵਿੱਚ ਉਚੇਚੇ ਤੌਰ ਤੇ ਸ਼ਿਰਕਤ ਕੀਤੀ। ਕਥਾ ਵਾਚਕ ਭਾਈ ਪ੍ਰਗਟ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਥਾ ਰਾਹੀਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨਾਲ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਸਾਂਝ ਪਾਈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸ. ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਡਾਲਾ ਮੈਂਬਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਸ. ਸਮਰਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਸ਼ੇਰਾ ਵੀ ਉਚੇਚੇ ਤੌਰ ਤੇ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਏ। ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਡਿਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਸ. ਜਗਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਾਰੀਆਂ ਸਨਮਾਨ ਯੋਗ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਧਾਰ ਤੇ ਸਨਮਾਨ ਚਿਨ੍ਹ ਭੇਟ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਰਹਿਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ। ਇਸੇ ਦਿਨ ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਵਿੱਚ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨਤ ਕਰਕੇ ਗ੍ਰੈਂਡ ਪੈਰੋਟਸ ਡੇ ਵੀ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਦਾਦਾ ਦਾਦੀ/ਨਾਨੀ ਨਾਨੀ ਜੋ ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਵਿੱਚ ਉਚੇਚੇ ਤੌਰ ਤੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ, ਨੂੰ ਸਨਮਾਨਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਬਿਰਧ ਆਸ਼ਰਮ ਤੋਂ ਆਏ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨ ਚਿਨ੍ਹ ਦੇ ਕੇ ਨਿਵਾਜਿਆ ਗਿਆ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਕੰਠ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੇ ਜੇਤੂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇਨਾਮ ਤਕਸੀਮ ਕੀਤੇ ਗਏ।

Speeches of Great Men reproduced by students in the North Region Declamation Meet

The Hall resounded with applause when the students of many different ICSE and ISCS Schools reproduced the 'Speeches of Great Men' at the Northern Region Inter ICSE School Declamation Meet Hosted by International Fateh Academy on Monday August 26, 2013. It was a very precious moment as the dais witnessed the showcasing of the talent of the young speakers. Ms. Vimme Sethi, Head of English Department, Spring Dale, Miss Neha Pathania Sr. English Faculty, GD Goenka and Ms Amandeep Bath, Head of English Department, International Fateh Academy judged the event. Many great leaders like Jawaharlal Nehru, Nelson Mandela, Napoleon Bonaparte and many more were paid tributes through the speeches of the student. The efforts of the all participating students was appreciated by the judges but Alamnoor Singh from Sat Paul Mittal School Dugri, Insha Pandit from St. Stephen's School, Chandigarh were declared winners from junior category and Waheguru Singh from SHS Moga, Rabia from Sacred Heart Convent School, Ludhiana bagged first position from senior category. Addressing the august gathering S. Jagbir Singh, Chairman International Fateh Academy, congratulated all the winners and acknowledged the efforts of ICSE for organizing the literary, athletic and sports events every session. Also he stressed on overall development of the children and highlighted the need of the young speakers and leaders in the prevailing social and political habitat. All the participants were served with delicious delicacies of Punjabi food in lunch.

ਲੇਖਿਕਾ ਜਸਬੀਰ ਕੌਰ ਜਿਸਦੇ ਲੇਖ ਅਤੇ ਕਹਾਣੀਆਂ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਪੋਸਟ, ਪੰਜਾਬੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ, ਜੰਗਬਾਣੀ, ਪੰਜਾਬੀ ਜਾਗਰਣ ਵਿਚ ਅਕਸਰ ਮਿਲਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਇਕ ਪ੍ਰੰਭੂ, ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਸਥਾਨ ਰੱਖਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਅੱਧੀ ਦਰਜਨ ਪੁਸਤਕਾਂ (ਮੌਲਿਕ ਕਹਾਣੀਆਂ, ਅਨੁਵਾਦਤ ਕਹਾਣੀਆਂ ਅਤੇ ਲੇਖ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਆਦਿ) ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਦੀ ਝੋਲੀ 'ਚ ਪਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਉਸਦੇ ਕਹਿਣ ਮੁਤਾਬਕ ਉਸਨੂੰ ਲਿਖਣ ਦੀ ਚੇਤਨਾ ਘਰੇਲੂ ਮਾਹੌਲ ਤੋਂ ਲੱਗੀ। ਉਸਦੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਅਖਬਾਰਾਂ ਰਸਾਲੇ ਜਿਵੇਂ ਪ੍ਰੀਤ ਲੜੀ, ਜਾਗ੍ਰਤੀ, ਰਾਮਗੜੀਆ ਗਜ਼ਟ ਆਦਿ ਪੜ੍ਹਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ, ਲੇਖ ਵੀ ਪੁਰਾਣੇ ਰਸਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਛਪ ਚੁੱਕੇ ਸਨ ਤੇ ਇਵੇਂ ਜਸਬੀਰ ਕੌਰ ਨੂੰ ਵੀ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਦਾ। ਉਹ ਲਿਖਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵੀ ਕਰਦੀ ਪਰ ਅਸਲ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਿਖਣਾ ਉਸ ਨੇ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਉਹ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੀਜੀ ਭਾਪਾ ਜੀ ਦੇ ਅਕਾਲ ਚਲਾਣੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਦੋ ਕਹਾਣੀਆਂ ਲਿਖ ਕੇ ਜਾਗ੍ਰਤੀ ਨੂੰ ਭੇਜੀਆਂ ਅਤੇ ਛੱਪ ਵੀ ਗਈਆਂ ਤਾਂ ਹੌਸਲਾ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਉਹ

ਜਾਨੀ ਪਛਾਣੀ ਲੇਖਿਕਾ-ਜਸਬੀਰ ਕੌਰ

ਲਿਖ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਫਿਰ ਜਦ ਕੋਈ ਦਿਲ ਨੂੰ ਟੁੱਥਣ ਵਾਲੀ ਕੋਈ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰਦੀ ਤਾਂ ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਅਖਤਿਆਰ ਕਰ ਲੈਂਦੀ। ਉਸਦੇ ਪਤੀ ਪ੍ਰੋ. ਮੋਹਣ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਭਰਪੂਰ ਸਹਿਯੋਗ ਹੋਂਦਲਾ ਅਫਜ਼ਾਈ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਕਿਤਾਬ-‘ਬਿਗਨਾ ਆਲੁਣਾ’ ਛਪੀ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਈ ਤੇ ਇਵੇਂ ਕਲਮ ਦਾ ਸਾਹਿਤਕ ਸਫ਼ਰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ।

ਹੁਣ ਤੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ 6 ਕਿਤਾਬਾਂ, ਬਿਗਨਾ ਆਲੁਣਾ (ਮੌਲਿਕ ਕਹਾਣੀ ਸੰਗ੍ਰਹਿ, 1994), ਅੱਖ ਘੁੰਟ (ਮੌਲਿਕ ਕਹਾਣੀ ਸੰਗ੍ਰਹਿ, 2001), ਸੱਖਣੇ ਸੁਪਨੇ (ਮੌਲਿਕ ਕਹਾਣੀ ਸੰਗ੍ਰਹਿ, 2006), ਆਪਣੇ

ਦਾਅਵਤ (-ਅਨੁਵਾਦਤ ਕਹਾਣੀ ਸੰਗ੍ਰਹਿ 2010), ਵਰਮੀ(-ਨਾਵਲ 2012), ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ। ਦੋ ਕਹਾਣੀ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਅਤੇ ਲੇਖ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਛਪਣ ਅਧੀਨ ਹਨ, ਖਰੜੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ।

ਜਸਬੀਰ ਕੌਰ ਦਾ ਜਨਮ 16 ਮਾਰਚ, 1940 ਵਿਚ ਪਿਤਾ ਸ. ਗੁਰਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਬੀਬੀ ਗਿਆਨ ਕੌਰ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਹੋਇਆ। ਵਿਦਿਆ-ਗਿਆਨੀ, ਐਮ. ਏ., ਬੀ. ਐੱਡ ਹੈ। ਪਰ ਨੌਕਰੀ ਕੁਝ ਘਰ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਕਰਕੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਤੇ ਫਿਰ ਅੱਜ ਤੱਕ ਘਰ ਸੰਭਾਲਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ। “ਕਿਤਾਬਾਂ, ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਪੜ੍ਹਨ ਤੇ ਲਿਖਣ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ

ਗੀਤ ਸੁਣਨ ਤੇ ਗੋਣ ਦਾ ਸ਼ੌਕ ਬਰਕਰਾਰ ਹੈ। ਚਾਹਤ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਐਸਾ ਵਧੀਆ ਲਿਖਿਆ ਜਾਵੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਾਹਿਤ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਥਾਨ ਮਿਲੇ। ਜਦ, ਅਖਬਾਰ ਜਾਂ ਰਸਾਲੇ ਵਿਚ ਕੋਈ ਰਚਨਾ ਛਪਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਪਾਠਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਪੱਤਰ ਜਾਂ ਫੋਨ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਅਤਿਅੰਤ ਖੁਸ਼ੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਇਨਾਮ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।”

19 ਅਗਸਤ 2013 ਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ‘ਫਰਕ’ ਆਕਾਸ਼ਵਾਣੀ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਜ਼ਬਾਨੀ ਪੜ੍ਹੀ, ਪ੍ਰਸਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਜੋ ਬਹੁਤ ਮਕਬੂਲ ਹੋਈ। ਜਸਬੀਰ ਕੌਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਹਿਤਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ- ਪੰਜਾਬੀ ਰਾਈਟਰਜ਼ ਕੋਆਪਰੇਟਿਵ ਸੁਸਾਇਟੀ ਲਿਮਟਿਡ, ਲੁਧਿਆਣਾ, ਕੇਂਦਰੀ ਲੇਖਕ ਸਭਾ, ਨਾਰੀ ਚੇਤਨਾ ਮੰਚ, ਮਿਨੀ ਕਹਾਣੀ ਮੰਚ, ਕਹਾਣੀ ਦਰਬਾਰ ਆਦਿ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੋ ਬੱਚੇ ਹਨ-ਲੜਕਾ ਜਸਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਜੋ ਰੇਲਵੇ ਵਿਚ ਸੀਨੀਅਰ ਸੈਕਸ਼ਨ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਹੈ। ਲੜਕੀ ਪਵਨਜੀਤ ਜੋ ਐਮ. ਏ. ਡਬਲ (ਇਗਲਿਸ਼ ਸਾਈਕੋਲੋਜੀ) ਤੇ ਬੀ. ਐੱਡ ਕਰਕੇ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਲੈਕਚਰਾਰ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮੋਬਾਇਲ 918427853313 ਦੁਆਰਾ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

First Sikh Indian Physician to become a Colonel in American Army

Dr. ARJINDERPAL SINGH SEKHON, MD, FACP, FCCP, FACA passed higher secondary from Khalsa College Sr. Secondary school, Amritsar in 1964, Pre-Medical from Khalsa College, Amritsar in 1965, MBBS from Govt. Medical College, Amritsar in 1971. Born in village Wadala Kalan near Raya (Amritsar), he is the son of S. Ajaib Singh Sekhon who was D.P.E. in Khalsa College Amritsar at that time. He went to the United States in 1973 and became a board certified specialist in the fields of Internal Medicine, Pulmonary Medicine, Critical Care Medicine and Tropical Medicine. He was awarded Fellowship in American College of Physicians, American College of Chest Physicians, and American College of Angiology. He went to: University of Northern California Law School to graduate with Juris Doctor Degree and the United States Army War College to graduate with Master's Degree in Strategic Studies.

He joined the United States Army in 1984 and became the first Sikh Indian Physician to be selected 6 times to the post of a Commander to command 5 different battalions and a Special

Operations Brigade. He retired from the Army after 25 years of service on January 30, 2009.

He fought in the Persian Gulf War in 1991 and then in Operation Enduring Freedom in Iraq and Afghanistan in 2003. He was awarded two Army Achievement Medals, 6 Army Commendation Medals, Two National Defense Medals, and a Global War against Terrorism Medal. He was given the certificate of achievement for participating and winning the Cold War by the Secretary of Defense. While in the Army he became one of the most educated and trained Army officer in the United States Armed Forces. His Military achievements besides being a single engine, multi-engines pilot and a combat helicopter pilot are as follow:

Graduated from United States Army College of Aviation Medicine to become a Flight Surgeon John F. Kennedy School of Special Warfare and Center to become a Psychological warfare officers and Civil Military operations Officer United States

Marine Corps Command and Staff College United States Army Command and General Staff College United States Air Force Air War College United States Army War College Went to National Defense University to graduate from National Security Strategy Course and Army War college to graduate from National Defense Strategy Course. He is the first Indian American to obtain the above mentioned military education. In 1998 a Battalion

under his Command was the only Battalion to Pass the Exercise Optimum Focus among all Army Battalions in the United States Army. In 2006 he entered American Politics to seek the Democratic Party Nomination to the United States House of Representative and became the first physician from India to win the Primary election and got the Democratic Party nomination by defeating his American born opponent by over 5000 votes.

He has been inducted into the United States Congress library as a historical event for being the first Sikh Colonel to become a Battalion Commander in the United States Army. His message to fellow classmates is to have full faith in GOD and help all those who need help. He has sincere affection for his classmates and Amritsar medical College gradu-

ates. He lives in Yuba City in California State, USA. In these days he is not feeling well and admitted to hospital. We pray to God for his early recovery. His elder brother Col. Tejinderpal Singh Sekhon who also lives in Yuba City, may be contacted for his health condition by cell 001-5309336772, colsekhon@yahoo.com and his wife Dr Daljit Kaur by daljitsekhondmd@gmail.com

ਉਲਝੇ ਕਿ ਸੁਲਝੇ

ਸੁਲਝੇ ਧਾਗਿਆਂ ਦੇ ਰਸਤੇ 'ਚ ਅੜਚਣਾਂ ਕਿੱਥੋ? ਗੱਲ ਤਾਂ ਮੈਂ ਉਲਝਿਆਂ ਦੀ ਕਰਨੀ ਆਂ। ਉਲਝੀ ਗੱਲ ਤੇ ਉਲਝੇ ਰਾਹ ਕਿੱਥੇ ਸੁਲਝਾਉਂਦੇ? ਗੱਲ ਤਾਂ ਮੈਂ ਸੁਲਝਾਨ ਦੀ ਕਰਨੀ ਆਂ। ਨ ਕੋਈ ਅਗਾਂਹ ਤੇ ਨ ਕੋਈ ਪਿਛਾਂਹ ਰਾਹ ਵੀ ਉਲਝੇ ਤੇ ਸਾਹ ਵੀ ਉਲਝੇ ਉਲਝੀ ਹੈ ਬਸੰਤ ਤੇ ਬਹਾਰ ਸੁੱਖ ਵੀ ਉਲਝੇ ਤੇ ਦੁੱਖ ਵੀ ਉਲਝੇ ਕਿੱਥੇ ਉਲਝੀ ਹੈ ਜੀਵਨ ਦੀ ਤਾਰ? ਆਪਣੇ ਵੀ ਉਲਝੇ ਤੇ ਪਰਾਏ ਵੀ ਉਲਝੇ ਉਲਝਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਹਰ ਰਾਹ ਜੀਦੋਂ ਵੀ ਉਲਝੇ ਤੇ ਮਰੇ ਵੀ ਉਲਝੇ ਉਲਝਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਹਰ ਖਾਬ ਸੁਪਨੇ ਵੀ ਉਲਝੇ ਤੇ ਕਿਨਾਰੇ ਵੀ ਉਲਝੇ ਪਰ ਇਕ ਦਿਨ ਸੁਲਝੇਗਾ ਹਰ ਰਾਹ, ਹਰ ਖਾਬ, ਹਰ ਬਹਾਰ, ਹਰ ਸ਼ਾਮ, ਪਰ ਉਹ ਦਿਨ ਕਿਸ ਦਿਨ ਆਵੇਗਾ?

—ਆਤਮਜੀਤ ਕੌਰ ‘ਆਤਮ’

ਈ-ਮੇਲ : katamjeet@gmail.com

B.Ed
Adm. Guidance - 100% Result.
Regular or Part Time

B.A, BCA, B.Com (Prof.)

SARSWATI COLLEGE OF MANAGEMENT & TECHNOLOGY

81-C, Rani Ka Bagh, Amritsar 0183-02566886 - 100 Ft. Road, Asr. Ph 0183-5003888 (M) 7508411111

AN ASSOCIATE COLLEGE OF G.N.D.U. AMRITSAR

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਪਾਣੀ ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਡੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ - 'ਅੰਮ੍ਰਿਤ' ਭਾਵ ਪਵਿੱਤਰ ਜਲ ਅਤੇ 'ਸਰ' ਅਰਥਾਤ ਸਰੋਵਰ। ਜੀ ਹਾਂ, ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦਾ ਸਰੋਵਰ - ਇਹੀ ਭਾਵ ਹੈ ਗੁਰੂ ਦੀ ਨਗਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦਾ, ਜਿਸ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ ਸੋਢੀ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਸੰਨ 1573 ਵਿੱਚ ਬਰੋੜ ਇਕ ਨਿੱਕੇ ਜਿਹੇ ਟੋਭੇ ਨੁਮਾ ਸਰੋਵਰ ਦੀ ਖੁਦਾਈ ਨਾਲ ਰੱਖੀ ਸੀ। ਜਿਸ ਆਖ਼ੇ ਨਾਲ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਇਸ ਨਗਰ ਦੀ ਨੀਂਹ ਰੱਖੀ ਸੀ ਉਹ ਆਸ ਸਿੱਖ ਮਿਸਲਾਂ ਦੇ ਰਾਜ ਸਮੇਂ ਕਿਸੇ ਹੱਦ ਤੱਕ ਪੂਰੀ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। 15ਵੀਂ-16ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਧਰਾਤਲ ਉਪਰ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰੀਏ ਤਾਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਪੱਛਮ ਵਿੱਚ ਦਰਿਆ ਰਾਵੀ ਅਤੇ ਪੂਰਬ ਵਿੱਚ ਦਰਿਆ ਬਿਆਸ ਵਗਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਅੱਜ ਵੀ ਨਿਰੰਤਰ ਵਗਦੇ ਹਨ ਪ੍ਰੰਤੂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਦੂਰਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਅੱਗੇ ਅਸੀਂ ਅੱਜ ਵੀ ਨਤਮਸਤਕ ਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਪਾਣੀ ਦੇ ਸਰੋਤ ਤੋਂ ਬਗ਼ੈਰ ਕਿਸੇ ਨਗਰ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦਾ ਕਦੀ ਖਿਆਲ ਮਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਦਾ।

ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖਦਿਆਂ ਪਾਣੀ ਦੇ ਸਰੋਤ ਨੂੰ ਉਸ ਵੇਲੇ ਵੀ ਸਹਿਰ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਨ 1767 ਵਿੱਚ ਉਦਾਸੀ ਸੰਤ ਪ੍ਰੀਤਮ ਦਾਸ ਅਤੇ ਮਹੰਤ ਸੰਤੋਖ ਦਾਸ ਨੇ 35 ਮੀਲ ਲੰਬੀ ਪਾਣੀ ਦੀ ਨਹਿਰ ਦਰਿਆ ਰਾਵੀ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਢੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਰੋਵਰ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ ਭਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।

ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 1880-85 ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਵੇਰਕੇ ਨੂੰ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਰੇਲਵੇ ਲਾਈਨ ਦੇ ਪੂਰਬੀ ਬਾਹੀ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ 40 ਯੂਰ ਬਹਿਰ ਦੀ ਪਾਣੀ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਦਾ ਮੁੱਖ ਸਰੋਤ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਬਹਿਰ ਦੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਮੌਜੂਦਾ ਖੂਹਾਂ ਵਿੱਚ ਫਿਲਟਰ ਪਾ ਕੇ ਇਸਨੂੰ ਨਾਲ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਪਾਣੀ ਕੱਢਿਆ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ-ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬੰਬੇ ਵਾਲਾ ਖੂਹ, ਰਾਜੇ ਵਾਲਾ ਖੂਹ, ਚਬੂਤਰੇ ਵਾਲਾ ਖੂਹ, ਸੁਕਿਆ ਟਿੱਲੇ ਵਾਲਾ ਖੂਹ, ਠੰਢੀ ਖੂਹੀ ਆਦਿ। ਪ੍ਰੰਤੂ ਪਾਣੀ ਦੀ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਅੰਧਾਧੁੰਦ ਵਰਤੋਂ ਨੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਇਕੋ-ਇਕ ਜਲ ਸਰੋਤ ਜ਼ਮੀਨਦੇਜ਼ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਖਤਰਨਾਕ ਹੱਦ ਤੱਕ ਨੀਵਾਂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਇਸ ਵੇਲੇ ਲਗਪਗ 350 ਟਿਊਬਵੇਲ ਚਲ ਰਹੇ ਹਨ, ਜੋ ਧਰਤੀ ਵਿਚੋਂ ਤਕਰੀਬਨ 500-600 ਫੁੱਟ ਦੀ ਡੂੰਘਾਈ ਤੋਂ ਪਾਣੀ ਖਿੱਚਦੇ ਹਨ। ਪਾਣੀ ਦਾ ਪੱਧਰ ਲਗਾਤਾਰ ਹੇਠਾਂ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਟਿਊਬਵੇਲ ਅਧਾਰਤ ਪਾਣੀ ਸਪਲਾਈ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਲੰਬਾ ਸਮਾਂ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕੇਗਾ ਪਰ ਅਫਸੋਸ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਜ਼ਮੀਨਦੇਜ਼ ਨਹੀਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਹੀਰਾਦਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ।

ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨਦੇਜ਼ ਪਾਣੀ ਦੀ ਵਾਧੂ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਵਾਸਤੇ ਬੜਾ ਹੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਅਨੁਸਾਰ ਵਪਾਰਕ ਅਦਾਰੇ ਜਾਂ ਘਰੇਲੂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਵਾਸਤੇ ਜ਼ਮੀਨਦੇਜ਼ ਪਾਣੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ

ਜਾਵੇਗੀ। ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਪੀਣਯੋਗ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਵਾਲੀਆਂ ਪਾਈਪ ਲਾਈਨਾਂ ਤੋਂ ਬਗ਼ੈਰ ਨਵੀਆਂ ਬਿਲਡਿੰਗਾਂ ਦੀਆਂ ਉਸਾਰੀਆਂ ਵਾਸਤੇ ਗੈਸਾਈਕਲ ਪਾਣੀ ਵਰਤਣ ਲਈ ਵੱਖਰੀਆਂ ਪਾਈਪ ਲਾਈਨਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰੇ ਅਤੇ ਉਹ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਸੱਚੀ ਭਾਵਨਾ ਹਿੱਤ ਲਾਗੂ ਕਰਵਾਏ।

ਮੇਰਾ ਸੁਝਾਅ ਹੈ ਕਿ ਵਕਤ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਪਾਣੀ ਲਈ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੀ ਤਰਜ਼ ਤੇ ਨਹਿਰੀ ਪਾਣੀ ਦਾ ਲਾਭ ਲੈਂਦੇ ਹੋਏ ਨਹਿਰ ਨੂੰ ਪੀਣ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਮਗਰੋਂ ਬਹਿਰ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ ਦੀ ਵੰਡ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਇਕ ਵੱਡੀ ਚੁਣੌਤੀ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਤੋਂ ਅਸੀਂ ਜਿਆਦਾ ਦੇਰ ਦੇੜ ਨਹੀਂ ਸਕਾਂਗੇ। ਚਾਹੀਦਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰ ਬਾਕੀ ਦੁਆਬਾ ਨਹਿਰ ਜੋ ਬਹਿਰ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਕੋਲੋਂ ਲੰਘਦੀ ਹੈ, ਦੇ ਲੀਨ ਪੀਰੀਅਡ (ਜਦੋਂ ਖੇਤਾਂ ਵਾਸਤੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਘੱਟ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ) ਦਾ ਲਾਭ ਲੈਂਦੇ ਹੋਏ ਨਹਿਰ ਦੇ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਟਰੀਟ ਕਰਕੇ ਬਹਿਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜਲ ਪੂਰਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਦੁਰਗਿਆਣਾ ਮੰਦਰ ਦੇ ਸਰੋਵਰਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਵਾਸਤੇ ਇਸੇ ਨਹਿਰ ਤੋਂ ਜਲ ਪੂਰਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਕੇ ਗੁਰੂ ਕੀ ਨਗਰੀ ਨੂੰ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਜਲ ਸੰਕਟ ਤੋਂ ਬਚਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇਗਾ। ਸਹੀਂ ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ ਹੋਵੇ ਜੇਕਰ ਸਾਰਾ ਸਾਲ ਪਾਣੀ ਦੀ ਨਿਰੰਵਿਧਤਾ ਸਪਲਾਈ ਲੈਣ ਵਾਸਤੇ ਦਰਿਆ

ਬਿਆਸ ਦੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਟਰੀਟਮੈਂਟ ਕਰਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪੀਣ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਉਪਰੰਤ ਬਹਿਰ ਵਿੱਚ ਲਗਾਤਾਰ ਸਪਲਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਜੇਕਰ ਦਰਿਆ ਬਿਆਸ ਤੋਂ ਪਾਣੀ ਲੈਣ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਟਰੀਟਮੈਂਟ ਪਲਾਂਟ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਖਰਚਾ ਇਕ ਵਾਰ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਪਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਕਸਬੇ ਬਿਆਸ, ਰਈਆ, ਜੰਡਿਆਗੁਰੂ ਅਤੇ ਤਰਨ ਤਾਰਨ ਸਮੇਤ ਬਹਿਰਾਂ ਦੀਆਂ ਪਾਣੀ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇਗਾ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਬਚਤ ਬੜੇ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇਗੀ।

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਬਹਿਰ ਦੇ ਜਲ ਪੂਰਤੀ ਸਿਸਟਮ ਦੀਆਂ ਲਗਪਗ 11500 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਲੰਬੀਆਂ 30-40 ਸਾਲ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਪਾਈਪ ਲਾਈਨਾਂ ਮੰਗ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਲੋੜ ਮੁਤਾਬਿਕ ਨਵੀਂ ਟੈਕਨਾਲੋਜੀ ਅਨੁਸਾਰ ਬਦਲਿਆ ਜਾਵੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਘਰਾਂ 'ਚ ਪਾਣੀ ਪੂਰੇ ਪ੍ਰੈਸ਼ਰ ਨਾਲ ਪਹੁੰਚਣ ਕਰਕੇ ਜਾਂ ਤਾਂ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਵੱਸ ਪਾਈਪਾਂ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਪਾਣੀ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਟੂਲ ਪੱਪ ਲਗਾ ਕੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਆਉ ਰਲ ਕੇ ਰੁਦਰਤ ਦੀ ਵੱਡ ਮੁੱਲੀ ਦੇਣ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਤਰੀਕਿਆਂ ਰਾਹੀਂ ਬਰਬਾਦ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਚਾਇਏ।

ਉਦਯੋਗਪਤੀਆਂ ਅਤੇ ਨਗਰ ਕੌਂਸਲਾਂ ਨੂੰ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਾਟਰ ਟਰੀਟਮੈਂਟ ਪਲਾਂਟ ਲਗਵਾਉਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਗੈਸਾਈਕਲ ਕਰਕੇ ਦੁਬਾਰਾ ਵਰਤਿਆ ਜਾ

ਸਕੇ। ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ 200 ਵਰਗ ਗਜ਼ ਤੋਂ ਵੱਧ ਰਕਬੇ ਦੀਆਂ ਕੋਠੀਆਂ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਵਾਟਰ ਹਾਰਵੈਸਟਿੰਗ ਸਿਸਟਮ ਲਗਾਉਣੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਪਰ ਬੜੇ ਅਫਸੋਸ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਿਹੜੇ ਵੀ ਬਿਲਡਿੰਗ ਵਿੱਚ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ ਅਤੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਫਿਕਸ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਸਰਕਾਰੀ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਸਰਕਾਰੀ ਪੱਧਰ ਦੇ ਅਦਾਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਪਾਰਕਾਂ ਵਿੱਚ ਛੋਟੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਤਾਂ ਜੋ ਲੋੜ ਪੈਣ 'ਤੇ ਇਕੱਠਾ ਹੋਇਆ ਮੀਂਹ ਦਾ ਪਾਣੀ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਵਰਤਿਆ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਰੁੱਖ ਲਗਾਏ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਰੁੱਖਾਂ ਦਾ ਇਕ ਵਰਗ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਜੰਗਲ ਆਪਣੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ 20,000 ਤੋਂ 30,000 ਕਿਊਸਿਕ ਪਾਣੀ ਸੰਭਾਲ ਕੇ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪਾਣੀ ਦੇ ਪੱਧਰ ਨੂੰ ਹੋਰ ਨੀਵਾਂ ਜਾਣ ਤੋਂ ਰੋਕਦਾ ਹੈ। ਪਿਛਾਂ ਤੇ ਬਹਿਰਾਂ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਰੁੱਖਾਂ ਦੀ ਪੱਟੀ ਹੋਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਬਹਿਰੀ ਉਦਯੋਗਾਂ ਦਾ ਜੋ ਗੰਦਾ ਪਾਣੀ ਹੈ, ਉਹ ਸਿੱਧਾ ਸੀਵਰੇਜ ਡਰੇਨਾਂ 'ਚ ਨਹੀਂ ਪਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਸਗੋਂ ਟਰੀਟ ਕਰਕੇ ਦੁਬਾਰਾ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੈਮੀਨਾਰਾਂ ਅਤੇ ਨੁਕਤਾ ਨਾਟਕਾਂ ਰਾਹੀਂ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜਾਗਰੂਕ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਪਾਣੀ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਸਮਝ ਸਕਣ।

—ਇਜੀ. ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕੋਹਲੀ
98147-00081

ਹੋਰ ਫਿਰ ਕੀ ਹਾਲ-ਚਾਲ ਹੈ? ਜਦੋਂ ਵੀ ਆਪਾਂ ਮਿਲਦੇ ਹਾਂ, ਸਾਰੇ ਇਹੀ ਗੱਲ ਪੁੱਛਦੇ-ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਅਗਲੇ ਬੰਦੇ ਦਾ ਜਵਾਬ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, 'ਸਭ ਠੀਕ-ਠਾਕ ਹੈ।' ਫਿਰ ਜੋ ਬੈਠਣ ਤੇ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਦਾ ਸਬੰਧ ਬਣ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਤਕਲੀਫ਼ ਤੋਂ ਗੁਜ਼ਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ ਸਭ ਨੂੰ ਹੈ। ਸਮਾਜਿਕ ਤਕਲੀਫ਼, ਸਰੀਰਕ ਦੁੱਖ, ਮਾਨਸਿਕ ਚਿੰਤਾ, ਭਾਵ ਕੁਝ ਨਾ ਕੁਝ। ਵਿਸ਼ਵ ਸਿਹਤ ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਵੀ ਜੇਕਰ ਗੋਰ ਨਾਲ ਵਾਚੀਏ ਤਾਂ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿਹਤ ਸਿਹਤ ਬਿਮਾਰੀ ਦਾ ਨਾ ਹੋਣਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਸਗੋਂ ਜਿਹੜਾ ਸਰੀਰਕ, ਮਾਨਸਿਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਠੀਕ ਹੈ, ਉਹੀ ਸਿਹਤਮੰਦ ਹੈ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਬੋਲ 'ਡਿਜੀਜ਼' ਦੇ ਬਾਦਾਂ ਤੋਂ ਬਣਿਆ ਹੈ। 'ਡਿਸ-ਈਜ਼' ਭਾਵ ਜੋ ਸੋਖਾ ਮਹਿਸੂਸ ਨਾ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ। ਜੇਕਰ ਤਿੰਨਾਂ ਪੱਧਰਾਂ ਉੱਪਰ ਸੋਖੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨਾ ਸਿਹਤ ਹੈ ਤਾਂ ਆਪਾਂ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਬਾਤੀ ਮਾਰ ਕੇ ਦੇਖਾਂਗੇ ਜਾਂ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਕਾਰੋਗਾਂ ਤੋਂ ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਸਿਹਤਮੰਦ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗਾ। ਇਸ ਗੱਲ ਰਾਹੀਂ ਮੇਰਾ ਮਕਸਦ ਤੁਹਾਨੂੰ ਡਰਾਉਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਇਕ ਗੱਲ ਤਾਂ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਿਹਤ ਪ੍ਰਤੀ ਸੁਚੇਤ ਤਾਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਅੱਗੋਂ ਹਰ ਇਕ ਦੀ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਹੈ, ਉਹ ਕੋਈ ਉਪਰਾਲਾ ਕਰੇ, ਨਾ ਕਰੇ।

ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਵੇਖੋ, ਸਿਹਤ ਦੇ ਇਨੇ ਪਹਿਲੂ ਨੇ ਅਤੇ ਬਿਮਾਰੀ ਦੀਆਂ ਅਨੇਕਾਂ ਕਿਸਮਾਂ ਨੇ, ਤਾਂ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦੀ ਕਿ ਗੱਲ ਕਿੱਥੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੀਏ? ਨਾਲ ਸਭ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ (ਸਿਹਤ ਪ੍ਰਤੀ ਸੁਚੇਤ ਹੋਣ ਦੀਆਂ) ਵੱਖਰੀਆਂ ਨੇ। ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸ਼ੁਗਰ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਬੁਲੰਡ ਪ੍ਰੈਸ਼ਰ, ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਖਾਂਸੀ, ਜੁਕਾ ਵੱਧ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਸਾਹ ਦੀ ਤਕਲੀਫ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪੇਟ ਦੀ। ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸਿਰਦਰਦ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਸਿਰ ਦਰਦ ਅੱਗੋਂ ਕੋਈ ਕਿਸਮਾਂ ਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਨੇਕਾਂ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਹੈ। ਕੁਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਸਿਹਤ ਪ੍ਰਤੀ ਜਾਗਰੂਕ ਹੋਣ ਦੀ ਗੱਲ ਵੱਖਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਬਿਮਾਰੀ ਬਾਰੇ ਜਾਨਣ ਦੀ ਗੱਲ ਵੱਖਰੀ। ਬਿਮਾਰੀ ਸਮੇਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਪਰ ਸਿਹਤ ਦੇ ਸਕਲਪ ਬਾਰੇ ਤਾਂ ਸਾਂਝੀ ਸਮਝ ਹੀ ਉਭਰਦੀ ਹੈ। ਸਰੀਰਕ, ਮਾਨਸਿਕ ਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਸਿਹਤ ਕੋਈ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੀ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਹ ਤਿੰਨੋਂ ਆਪਸ ਵਿਚ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਰੱਲਗੱਡ ਹੋਈਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਨੇ। ਜਿਹੜਾ ਵਿਅਕਤੀ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਿਮਾਰ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ ਮਾਨਸਿਕ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਸਮਾਜਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਵਰਨਾ ਵੀ ਬੰਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਉਸਨੂੰ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਜੋ ਕੋਈ ਮਾਨਸਿਕ ਤਣਾਅ ਵਿਚ ਹੈ, ਨਿਰਾਸ਼ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ ਸਰੀਰਕ ਟੁੱਟ-ਭੱਜ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਪੇਟ ਵਿਚ ਤੇਜ਼ਾਬ ਵੱਧਣ ਨਾਲ ਪੇਟ ਵਿਚ ਅਲਸਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਤੋਂ

ਤੁਹਾਡੀ ਸਿਹਤ

ਵਿਚਰਦਾ ਜਾਂ ਲੋਕ ਉਸਨੂੰ ਨਾਲ ਸਹੀ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਬਣਾ ਪਾਉਂਦੇ। ਉਹ ਵੀ ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖੁਸ਼ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੀ ਫਿਰ ਅਸਰ ਹੁੰਦਾ ਹੀ ਹੈ। ਹਰ ਪਹਿਲੂ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦਾ ਤੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਗੱਲ ਇਸ ਲਈ ਜਾਨਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਬਿਮਾਰੀ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਾਂਗੇ ਜਾਂ ਜਾਨਣਾ ਚਾਹਾਂਗੇ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖਾਂਗੇ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਸਿਹਤ ਦੀ ਅਧੂਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਾਲ ਬਾਬਸਤਾ ਹੋ ਰਹੇ ਹੋਵਾਂਗੇ। ਸਿਹਤ ਨੂੰ ਸਹੀ ਪਰਿਪੱਖ ਵਿਚ ਜਾਣਨ ਲਈ ਇਕ ਪਹਿਲੂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੁੰਦਾ ਕੀ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਬਿਮਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਡਾਕਟਰ ਕੋਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਡਾਕਟਰ ਕੁਝ ਪੁੱਛਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਟੈਸਟ ਕਰਵਾਉਂਦਾ। ਫਿਰ ਪਤਾ ਚਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਜਰਮ, ਜੀਵਾਣੂ, ਕੀਟਾਣੂ, ਵਿਸ਼ਾਣੂ ਦਾ ਹਮਲਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਕਾਈਸਾਈਡ, ਮਲੇਰੀਆ, ਵਾਈਰਲ, ਉਸ ਮੁਤਾਬਕ ਦਵਾਈ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਭਾਵ ਡਾਕਟਰ ਬਿਮਾਰੀ ਦਾ ਏਜੰਟ ਲੱਭਦਾ ਹੈ, ਵਿਅਕਤੀ ਬਾਰੇ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਰੀਰਕ ਸਮਰੱਥਾ ਵਾਲਾ ਬੰਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਏਜੰਟ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਦਵਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਹੁੰਦਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਵਿਅਕਤੀ ਦਵਾਈ ਖਾਣ ਮਗਰੋਂ ਠੀਕ ਹੋ ਕੇ ਮਹੀਨੇ, ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਪਿੱਛੋਂ ਫਿਰ ਬਿਮਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਬਿਮਾਰੀ ਦਾ ਅਟੈਕ। ਕਿਉਂ, ਦਰਅਸਲ ਬਿਮਾਰੀ ਦਾ, ਵਾਤਾਵਰਣ ਨਾਲ ਵੀ ਸਬੰਧ ਹੈ। ਵਾਤਾਵਰਣ ਵਿਚ ਮੱਖੀ, ਮੱਛਰ ਹੈ। ਵਾਤਾਵਰਣ ਵਿਚ ਧੂਮਾਂ ਹੈ, ਤਣਾਅ ਹੈ। ਬਿਮਾਰੀ ਦੀ ਜਾਂਚ-ਪੜਤਾਲ, ਪੁੱਛ-ਗਿੱਛ ਵਿਚ ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਬਿਮਾਰੀ ਜੜ੍ਹੋਂ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੀ ਪਰ ਜੇਕਰ ਸਿਹਤ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਤਿੰਨ ਪਹਿਲੂ ਵਿਅਕਤੀ, ਬਿਮਾਰੀ ਦਾ ਏਜੰਟ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਬਾਰੇ ਜਾਨਣਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਤਿੰਨਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝੇ ਬਗ਼ੈਰ ਸਿਹਤਮੰਦ ਰਹਿ ਸਕਣਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੋਰ ਫਿਰ ਕੀ ਹਾਲ-ਚਾਲ ਹੈ? ਗੱਲ ਬਹੁਤ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਗਈ। ਜੇਕਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝੀਏ ਕਿ ਸਿਹਤ ਬਾਰੇ ਜਾਨਣਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਤਾਂ ਭਾਵੇਂ ਨਾ ਲੱਗੇ ਤੇ ਜੇ ਇਹ ਸੋਚੋ ਕਿ ਸਭ ਠੀਕ ਹੈ। ਖਾਓ-ਪੀਓ, ਮੌਜ ਕਰੋ, ਅੱਜ ਦਾ ਦਿਨ ਟਪਾ ਲਿਆ, ਕੱਲ੍ਹ ਦੇਖਾਂਗੇ। ਬੇਪਰਵਾਹ ਅਤੇ ਲਾਪਰਵਾਹ ਹੋਣ ਵਿਚ ਫ਼ਰਕ ਹੈ। ਕੱਲ੍ਹ ਪ੍ਰਤੀ ਲਾਪਰਵਾਹ ਹੋ ਕੇ ਰਹਿਣਾ, ਸਿਹਤ ਲਈ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਬੇਪਰਵਾਹ ਜ਼ਰੂਰ ਚੰਗੀ ਸਿਹਤ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।

—ਡਾ. ਬਿਆਮ ਸੁੰਦਰ ਦੀਪਤੀ
98158-08506

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਾਂਗ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਵੀ ਸਾਈਕਲ ਟ੍ਰੈਕ ਬਣਾਓ-ਵਿਕਾਸ ਮੰਚ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੇ ਪੈਦਲ ਚੱਲਣ ਵਾਲੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਅਤੇ ਸਾਈਕਲ ਦੀ ਸੁਵਿਧਾ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਸੰਕਟ 29/30/31/32/33 ਦੇ ਗੋਲ ਦਾਇਰਿਆਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ, ਵੱਸਵੀਆਂ ਟਾਈਲਾਂ ਬੀੜ ਕੇ, ਸੜਕ ਤੋਂ ਕੁਝ ਉੱਚੇ ਸਾਈਕਲ ਟ੍ਰੈਕ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਆਰੰਭਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉੱਚੇ ਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਹੋਰ ਵਾਧਾ ਹੋਵੇਗਾ ਹੀ, ਨਾਲ ਨਾਲ ਟ੍ਰੈਫਿਕ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸੁਧਾਰ ਆਏਗਾ ਅਤੇ ਸਾਈਕਲ ਸਵਾਰਾਂ ਦੇ ਐਕਸੀਡੈਂਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵੀ ਕੁਝ ਘਟੇਗੀ। ਵੇਸੇ ਵੀ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਇਕ ਮਨਮੋਹਕ ਸ਼ਹਿਰ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਸਾਡਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਭਾਵੇਂ ਚਾਰ ਸੌ ਸਾਲ ਪੁਰਾਣਾ ਧਾਰਮਿਕ, ਵਪਾਰਕ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਨਗਰ ਹੈ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਹਕੂਮਤ ਵੇਲੇ ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਉਚੇਰੀ ਦੇਖ ਰੇਖ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਸੰਨ 1947 ਵੇਲੇ, ਗੋਲਾ ਸੜਕ ਦੇ ਅੰਦਰਲੇ ਪਾਸੇ ਇਨਰ ਸਰਕੂਲਰ ਰੋਡ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਬਾਹਰਲੇ ਪਾਸੇ ਆਉਟਰ ਰੋਡ। ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਪੂਰੇ ਯੋਜਨਾ-ਬੱਧ ਢੰਗ ਨਾਲ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖ ਕੇ ਬਣਾਈਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੀ. ਟੀ. ਰੋਡ ਦੇ ਵੀ ਦੋਵੇਂ ਪਾਸੇ ਗੋਲੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਟ੍ਰੈਫਿਕ ਲਈ ਵੱਖਰੀਆਂ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹਟਕੀਆਂ ਸੜਕਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ। ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਪੈਦਲ ਚੱਲਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਾਸਤੇ ਬਣੀਆਂ ਸੜਕਾਂ ਮਿਊਨਿਸੀਪਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਨੇ ਖੁਦ, 'ਆਪਣੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਵਿੱਚ', ਬਰਬਾਦ ਕਰਵਾਈਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉੱਪਰ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਕਬਜ਼ੇ ਅੱਜ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਮੂੰਹ ਚਿੜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਹ ਸੜਕਾਂ ਕਿਤੇ ਨਜ਼ਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਅਤੇ ਟ੍ਰੈਫਿਕ ਅੱਗੇ ਨਾਲੋਂ ਸੌ ਗੁਣਾ ਵਧ ਗਈ ਹੈ।

ਕੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿੱਚ ਸਾਈਕਲ ਟ੍ਰੈਕ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦੇ? ਕੀ ਇਥੋਂ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਪੈਦਲ ਚੱਲਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦੀ? ਵਧਿਆ ਹੋਇਆ ਹਵਾਈ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਵੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੋਕ ਪੈਦਲ ਜਾਣ ਦਾ ਲਾਭ ਉਠਾਉਣ ਜਾਂ ਬਾਈਸਿਕਲ ਵਰਤਣ। ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕੀਂ ਚੱਲਣ ਕਿਥੋਂ? ਸਾਈਕਲ ਟ੍ਰੈਕ ਤਾਂ ਕੀ ਇਥੇ ਤਾਂ ਡੂੰਘੇ ਪਾਥ ਵੀ, ਡਰਨ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਕਈ ਥਾਈਂ ਤਾਂ ਡੂੰਘੇ ਪਾਥ ਹੀ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਆਏ ਦਿਨ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਲਈ ਬਹੁ ਕਰੋੜੀ ਸਕੀਮਾਂ ਦੇ ਐਲਾਨ ਕਈ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਤੋਂ ਪੜ੍ਹਦੇ/ਸੁਣਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਾਂ। 2008 ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ ਬਾਦਲ ਸਾਹਬ ਨੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨੂੰ ਅੰਤਰ-ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ ਦਾ ਸ਼ਹਿਰ ਬਣਾਵਾਂਗੇ। ਅਸੀਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਕਾਸ ਮੰਚ ਦੇ ਸਮੂਹ ਮੈਂਬਰ ਅਤੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਸਦਕਾ ਇਹ ਨਗਰ ਅੰਤਰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ ਤਾਂ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਹੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਤਾਂ ਹੀ ਤਾਂ ਅੱਜ ਸਾਡਾ ਲੱਖ ਵੀ ਵੱਧ ਯਾਤਰੀ/ਯਾਤਰੂ ਇਥੇ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਲਈ ਪਹਾਚੇ ਹਨ। ਲੋੜ ਹੈ ਤਾਂ ਕੇਵਲ ਸਭਾਈ ਨੂੰ ਅੰਤਰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ ਦੇਣ ਦੀ। ਲੋੜ ਹੈ ਤਾਂ ਕੇਵਲ ਸੜਕਾਂ ਨੂੰ ਕੂੜੇ ਦੇ ਢੇਰਾਂ ਤੋਂ ਅਤੇ ਟੋਇਆਂ ਟੋਇਆਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰਨ ਦੀ। ਲੋੜ ਹੈ ਤਾਂ ਕੇਵਲ ਸੜਕੀ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ, ਨਾ ਕਿ ਯਾਤਰੂਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਥਾਂ ਥਾਂ ਨਾਕੇ ਲਾ ਕੇ ਚਲਾਨ ਦੀ ਯਕੀਨੀ ਦੇ ਕੇ ਪੈਸੇ ਬਰੋੜਨ ਦੀ।

ਅਜੇ ਵੀ ਜਿੱਥੇ ਜਿੱਥੇ ਸੜਕ ਕੱਢੀ ਹੈ ਜਾਂ ਬਣਾਉਣ ਵੇਲੇ ਜਾਣ ਬੁਝ ਕੇ ਅਣਬਣੀ ਛੱਡੀ ਹੋਈ ਹੈ ਅਤੇ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆ ਰਹੀ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਗੋਲਾ ਸੜਕ, ਉਥੇ ਸੜਕ ਪੱਕੀ ਕਰਕੇ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਾਂਗ ਇੰਟਰਲੌਕਿੰਗ ਟਾਈਲਾਂ ਨਾਲ ਦੋਵੇਂ ਪਾਸੇ ਸਾਈਕਲ ਟ੍ਰੈਕ ਬਣ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਸੰਬੰਧੀ ਕਈ ਥਾਈਂ ਐਲਾਨ ਵੀ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਲੋੜ ਹੈ ਸਿਆਸੀ ਪਹਿਲ ਕਰਮ ਦੀ। ਨਿਰਸੰਦੇਹ ਇਹ ਕਾਰਜ ਰਾਤੋ ਰਾਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਅਨੁਭਵ ਤਾਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸੜਕੀ ਹਕੀਕਤ ਸੜਕਾਂ ਉੱਤੇ, ਕਾਲੇ ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਉੱਤਾਰ ਕੇ ਚੱਲਣ ਨਾਲ ਪਤਾ ਲੱਗਦੀ ਹੈ।

Navjot Kaur Sidhu is a medical doctor by profession and is married to her namesake Navjot Singh Sidhu, a former test cricketer of India and presently a member of the Indian Parliament from the holy city of Amritsar. Hailing from a respectable and well to do family of Punjab, it was never the intention of Navjot Kaur Sidhu to amass tons of wealth through her professional qualifications and to make a vulgar display of it, just as many other flamboyant Punjabis do.

In April of 2004, her husband Navjot Singh Sidhu was returning to India via Wagha land border, after completing a cricket commentator's assignment in Pakistan. At the border he was greeted with a verbal message from the then Prime Minister of India Mr. Atal Bihari Vajpayee that he (Mr. Sidhu) had been picked up as the ruling Bharatya Janata Party (BJP) nominee for the Amritsar Parliamentary Constituency. Away from the cricket field, he was chosen to play his new innings on the political field. Thus all of a sudden Navjot Singh Sidhu was made to jump in to the rough and tumble of the just underway parliamentary election, which he snatched with a wide margin from a Congress big wig and a former central minister Raghunandan Lal Bhatia.

While Navjot Singh Sidhu shifted his base from his ancestral home in Patiala to his newly adopted home, the holy city of Amritsar, his better half Dr. Navjot Kaur Sidhu stayed put in Patiala. But a couple of years after the 2009 parliamentary election, which once again her husband won, even Navjot Kaur Sidhu decided to shift base to Amritsar and serve the people of the border city. As is prevalent in Indian politics, an influential person like Navjot Singh Sidhu could easily manage to get a state assembly seat for his wife too. For the 2012 state assembly election, Navjot Kaur Sidhu got the nomination for Amritsar East assembly constituency. She campaigned like a no nonsense honest politician and won the seat. During her campaign, she brought the President of Shiromani Akali Dal (SAD) and the Deputy Chief Minister of Punjab Mr. Sukhbir Singh Badal to her constituency. During one of his campaign speeches, Mr. Sukhbir Badal promised to earmark one hundred crore rupees for the improvement of civic amenities in Amritsar East Constituency. Navjot Kaur Sidhu won the seat and became a chief

NAVJOT KAUR SIDHU

AN AMERICAN STYLE POLITICIAN

parliamentary secretary in Punjab Government. A year and half has elapsed since her election, but the promised grant of one hundred crores of rupees has never reached Amritsar.

Just like the American elected officials, who, leave no stone unturned to fight vehemently for every dollar for their constituents, even by defying their party discipline, Mrs. Navjot Kaur Sidhu also started publicly asking for the promised one hundred crores of rupees. Her demand appeared in the electronic media and the press too. This has put the cash starved Punjab Government in a very tight spot. The politicians in India are known to make lofty poll promises, but when it comes to their implementation, they try to drag their feet. But Mrs. Navjot Kaur Sidhu is a not a run of the mill politician, she sincerely means to serve her constituents and for achieving her purpose, she does not mind offending the chief minister and his son the Harjap Singh Aujla deputy chief minister, from whom the others like her dread. The Punjab Government asked the municipalities to raise financial resources for their development, by selling or mortgaging their properties, but there is no guarantee of these resources being spent in the cities that raise these finances. This has happened in the case of Amritsar too. Such developments irk Navjot Kaur Sidhu further. Now she is fighting for the rights of Amritsar. The politicians don't like this.

Navjot Kaur Sidhu knows the treatment meted out to her husband. Navjot Singh Sidhu wanted to make Amritsar city both clean and green. By spending some money from his pocket, he got thousands of trees planted in all parts of Amritsar. But some anti-social elements burnt most of the trees. Some trees wilted due to lack of care and some were destroyed by land hungry folks.

The Punjab Government has not been able to punish any of the arsonists. Navjot Singh Sidhu obtained a share of central funds sanctioned to hire a reputed Anthony Waste Management Company from Mumbai for clean-

ing and removing the garbage from the city. The municipal corporation currently has no resources to pay such expenses. Their main source of income, the octroi duty, was abolished by the same government long ago. So the municipal corporations are dependent on the state government for releasing the funds for cleanup and

improvements in the cities. Those funds, needed for paying Anthony Waste Management Company never came from the state government. After being denied the legitimate payment for their already done work, the Anthony Waste Management Company withdrew from Amritsar. Navjot Singh Sidhu felt betrayed and left in the lurch. None of his pet projects saw the light of the day.

Navjot Singh Sidhu was a little lucky with his pleas before the central government. By fighting inside the parliament and pleadings elsewhere, he got sanctioned nearly twenty crores of rupees in 2007 for high powered state of the art All India Radio and Doordarshan facilities in suburban Amritsar. This project is nearing completion at this point in time. He has been fighting for flights to London, Birmingham, Toronto, Melbourne and Vancouver from Amritsar International Airport. Out of these five high profile routes, Navjot Singh Sidhu has so far succeeded in getting indirect flights to Birmingham, Melbourne and Sydney. This is not a mean achievement. Navjot Singh Sidhu also got one hundred and twenty five crores of rupees from the central government for the

rehabilitation and renovation of the buildings and equipment in the Amritsar Medical College and the allied hospital. Union Minister Ghulam Nabi Azad inaugurated the new facilities on August 28, 2013. By fighting tooth and nail in the parliament, Navjot Singh Sidhu got the one hundred and fifty crore rupee worth of Integrated Check Post and Road Port Facilities at Attari/Wagha in Amritsar. This is the most modern facility of its kind in India. The PM may publicly keep a low profile, but I know for certain that he was personally involved in all these projects. Navjot Singh Sidhu has been fighting in the parliament for obtaining the coveted heritage city status for Amritsar. But due to over a million population size of this tourist city, the central government has not been able to accord such a status to Amritsar.

From the Punjab Government Navjot Singh Sidhu could get much less. There are leaders in Amritsar, who get what they ask for from the Punjab Government, but the member of the parliament from the city and most of the district does not get anything. Such frustrations compelled Navjot Singh Sidhu to leave Amritsar and earn some money in the maximum city of Mumbai. On some important occasions, like inauguration of important central government projects in Amritsar, Navjot Singh Sidhu has not been accorded the status he deserved as a member of parliament.

Navjot Kaur Sidhu, before moving to Amritsar, knew the immense economic potential of this city. Founded by the Fourth Guru Ramdas ji around 1577 A.D., this city became a prime trading centre of Punjab. Sitting next door to the capital city of Lahore, Amritsar had tremendous potential to provide goods and services to Lahore. During the time of the Sixth Guru Hargobind Sahib, Amritsar became the leading manufacturing centre of blunt and sharp edged weapons including the swords, sheathes, daggers, shields, sickles, knives and "Chakkars". Later on during the reign of

Emperor Ranjit Singh, Amritsar became the leading centre of providing uniforms to his soldiers. Half of the geographical area of the Sikh Empire was extremely frigid. The soldiers in those areas needed woollens all year round. In order to meet their requirements, Amritsar became the leading centre of manufacture of woollen cloth. When the British took over, they made three cities as the leading centres of textile manufacturing. These cities were Bombay, Ahmedabad and Amritsar.

Whereas Bombay and Ahmedabad excelled in cotton and silk textiles, Amritsar became famous for woollen and cotton textiles. After the creation of Pakistan, Amritsar became a border city and the two wars in 1965 and 1971 hurt its economy badly. The worst time, however, was during the 1980 to 1995 militancy, when its industry and trade both suffered grievously. The industry shifted to Gujarat, Maharashtra, Karnataka, Madhya Pradesh, Haryana, Himachal Pradesh and Rajasthan. Wholesale trade of the city also lost ground to Delhi and Ambala. But between 1998 and the present, Amritsar Airport made rapid strides and the road and rail trade with Pakistan flourished from 2005 onwards. Now, riding on the wings of tourism and external trade, Amritsar's economy has become the second fastest expanding economy in Punjab, next only to Mohali. Navjot Kaur Sidhu wanted to become the catalyst in the development of Amritsar. Although she has been bestowed with the title of a Chief Parliamentary Secretary in Punjab, but hardly any file comes to her desk. She sincerely wants to serve her constituents, but her serious efforts are being frustrated. That is why she is going openly against the Punjab Government, in which her own party is the junior partner. It appears that she does not know the rigidly enforced party Dharma of India. If her "Karambhoomi" is America, all that she is doing is totally justified. We salute her courage. The state unit of her party is fiercely against her. If someone can save her, it is the central leadership of the party.

The central leadership did not let any harm come to another rebel Lakshmi Kanta Chawla. Let us see if the central leadership of the BJP can rescue Navjot Kaur Sidhu or not.

Harjap Singh Aujla
harjapauja@gmail.com

SOME OF THE PROMINENT PERSONALITIES WHO STUDIED AT KHALSA COLLEGE HIGHER SECONDARY SCHOOL AMRITSAR

ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਜਗਦੀਸ਼ ਸਿੰਘ

ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਜਗਦੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਕਾਦਮਿਕ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਇਕ ਵਿਲੱਖਣ ਪਛਾਣ ਹੈ। ਇਹ ਪਛਾਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਕਾਦਮਿਕ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਬਹੁ-ਮੁੱਲੇ ਕਾਰਜਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਸਦਕਾ ਬਣੀ ਹੈ। ਇਹੋ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਵਿਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਰਹੇ ਅਤੇ ਅਜੇ ਵੀ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨਿਭਾਅ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਬੋਰਡ, ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਟੈਕਸਟ ਬੁੱਕ ਬੋਰਡ, ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵੀ ਰਹੇ। ਉਹ 1989 ਤੋਂ ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਸੁਖਾ ਸਿੰਘ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਚਲੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ।

ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਜਗਦੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜੀਏਟ ਮਲਟੀ ਪਰਪਜ਼ ਹਾਇਰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਕੂਲ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੋਂ ਹੀ ਪੜ੍ਹੇ ਤੇ ਇਸ ਸਕੂਲ ਦੇ ਲੋਮਾ ਸਮਾਂ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਰਹੇ। 29 ਜੂਨ, 1933 ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਮਾਹਲ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਜਨਮੇ ਸਨ। ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਉਹ 3-ਏ, ਮਾਲ ਰੋਡ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਨ।

Footballer represented the School (Khalsa College Hr. Sec. School),

Piara Singh

the College (Khalsa College Amritsar), the University (Guru Nanak Dev University) in Football and became such a legend that the name of the game became his surname. He passed his Higher Secondary from this school in 1961, Contact No. : 8569079566.

Iqbal Singh Dosanjh, son of Principal Mohinder Singh Dosanjh born 9th of October 1969 at Khalsa Collage Amritsar. Passed higher secondary from Khalsa Collage Senior Secondary School in 1986, PreMedical in 1987 and B.Sc(Honours) in Agriculture from Khalsa Collage Amritsar in 1992.

Iqbal Singh Dosanjh

Moved to Canada in 1996 and now Canadian citizen. Currently working at Sears Canada. Contact 001- 905-794-5549, dosanjh.jasman@gmail.com.

Major Manmohan Singh Verka (S/o Kisaan leader & Freedom fighter Giani Shamsher Singh Verka) received "NG Ranga Farmer Award for Diversified Agriculture 2012" on July 16, 2013 from the President Mr Pranab Mukherjee. Earlier, he had received Chief Minister Award for Horticulture 2010. He chose to leave Army service and took to his family business of farming and horticulture on most modern lines. He owns land across the Ravi and orchards at village Firvarya and Talabpur near Ramdaas (Tahsil Ajnala, District Amritsar) He did his Higher Secondary (Non-Med) from Khalsa College Higher Secondary School in 1962 Contact 91 9855251092

Major Manmohan Singh Verka

Rajinder Pal Singh Sohal Studied at Kh. Coll Hr. Sec. School from 1958 to 1964. He is B.Sc.M.Ed. M.A.(English, Pub.Admn.) , PG Diploma in Distance Edu, Jyotish Parveen and Jyotish Vishard. Served as Science Master , English Lecturer and officiated as Principal in government schools. Retired in 2006. Now he lives in Brampton, ON, Canada. rps.sohal@gmail.com , aaress21@hotmail.com

Rajinder Pal Singh Sohal Studied at Kh. Coll Hr. Sec. School from 1958 to 1964. He is B.Sc.M.Ed. M.A.(English, Pub.Admn.) , PG Diploma in Distance Edu, Jyotish Parveen and Jyotish Vishard. Served as Science Master , English Lecturer and officiated as Principal in government schools. Retired in 2006. Now he lives in Brampton, ON, Canada. rps.sohal@gmail.com , aaress21@hotmail.com

Rajinder Pal Singh Sohal

Dr. Baldev Singh Dhillon is the Vice-Chancellor of Punjab Agricultural University (PAU). Dr Dhillon is an internationally known figure in the field of Plant Breeding, especially for his maize improvement research. He served PAU as Director of Research (2005-07), Director Seeds (1995-97), Senior Maize Breeder (1988-95), Maize Breeder (1979-87), Assistant Maize Breeder

(1974-79), and the Indian Council of Agricultural Research (ICAR) as Director, National Bureau of Plant Genetic Resources (2000-05) and the Assistant Director General (1998-2000). He also served as Director Research at Guru Nanak Dev University, Amritsar (July-October 2007). Prior to holding the reign of PAU, Dr Dhillon has been working at University of Hohenheim (UHO), Stuttgart, Germany (since November 2007). Earlier, he served as Associate Scientist at International Maize and Wheat Improvement Centre (CIMMYT), Mexico (1993-94). Born on June 27, 1947 at village Daburji, in the erstwhile Taran Taran tehsil of Amritsar district, Dr. Dhillon passed Higher secondary (Agriculture) from Khalsa College Higher Secondary School, Amritsar in 1963, B.Sc. (Agriculture) from Khalsa College, Amritsar, M.Sc. from PAU, Ludhiana and obtained his doctorate from IARI, New Delhi.

He is known for his hard work and meticulous planning and has a strong flair for technical writing and has been associated with international and national scientific journals. He has published 350 research papers besides authoring scientific books. Since his early days, Dr. Dhillon has been profoundly connected with Punjab agriculture and is well aware about the contemporary agrarian concerns. At PAU, he consistently worked in the maize improvement team and evolved maize varieties and hybrids including: Ageti-76, Partap, Sangam, Navjot, Sartaj, Parbhat, Kiran, J-1006, Megha, Kesri, Punjab Sathi-1, Paras, Pearl Popcorn, Parkash, and JH 3459.

Dr. Baldev Singh Dhillon

Dr Dhillon's contribution in developing maize varieties is at the core of enhanced per acre yield as are his breeding methods which, incidentally, also form an important part of the text books in Indian and foreign universities.

Contact: 91-161-2401794(O), 2401795(R), vc@pau.edu, baldevsinghdhillon@gmail.com

Editor Amritsar Post, Founder Life Member and Patron Amritsar Vikas Manch, Dr Charanjit Singh Gumtala

is an NRI American but a ubiquitous presence in most Punjabi newspapers. He is also the chairman of <bharat-sandesh.com> and <gumtala.com>, each a unique site for local development news. He is BSc (Med.); MA(Econ.); MA (Pbi.); Ph.D. Dr. Gumtala has authored at least ten books, some of them compilations jointly with his mentor and guide Dr Bikram Singh Ghuman, on Punjabi 'Kissakaav' for the use of MA students. He is a well travelled personality and in spite of being away most of the time, he is always India centric and suggests how India particularly Punjab can learn from the western model. Born in village Gumtala (Amritsar), he studied at Kh. Coll Hr. Sec. School from 1958 to 1964 He may be contacted 0183-2582323, 9417533060, gumtala@gmail.com

Dr Navpreet Singh Hanspal MS,FICS (s/o the Revolutionary and Freedom fighter Er.Partap Singh Hanspal) is a versatile surgeon of Amritsar having full command over General Surgery. He is one of the pioneers of Laparoscopic surgery in north India and has performed thousands of complex surgeries involving the gall bladder, stomach, intestine, hernia, ovary, and uterus besides endoscopic surgery on urinary bladder and kidneys. NAVPREET HOSPITAL on the GT Road is a land mark in itself and has earned the trust and goodwill of the people. After his early schooling at Talwarha (Mukerian) Navpreet passed his Matriculation from Khalsa College Higher Secondary School Amritsar in 1973. Contact: 919417011066.

Dr. Navpreet Singh Hanspal MS,FICS (s/o the Revolutionary and Freedom fighter Er.Partap Singh Hanspal) is a versatile surgeon of Amritsar having full command over General Surgery. He is one of the pioneers of Laparoscopic surgery in north India and has performed thousands of complex surgeries involving the gall bladder, stomach, intestine, hernia, ovary, and uterus besides endoscopic surgery on urinary bladder and kidneys. NAVPREET HOSPITAL on the GT Road is a land mark in itself and has earned the trust and goodwill of the people. After his early schooling at Talwarha (Mukerian) Navpreet passed his Matriculation from Khalsa College Higher Secondary School Amritsar in 1973. Contact: 919417011066.

Dr. Navpreet Singh Hanspal MS,FICS (s/o the Revolutionary and Freedom fighter Er.Partap Singh Hanspal) is a versatile surgeon of Amritsar having full command over General Surgery. He is one of the pioneers of Laparoscopic surgery in north India and has performed thousands of complex surgeries involving the gall bladder, stomach, intestine, hernia, ovary, and uterus besides endoscopic surgery on urinary bladder and kidneys. NAVPREET HOSPITAL on the GT Road is a land mark in itself and has earned the trust and goodwill of the people. After his early schooling at Talwarha (Mukerian) Navpreet passed his Matriculation from Khalsa College Higher Secondary School Amritsar in 1973. Contact: 919417011066.

Dr. Navpreet Singh Hanspal MS,FICS (s/o the Revolutionary and Freedom fighter Er.Partap Singh Hanspal) is a versatile surgeon of Amritsar having full command over General Surgery. He is one of the pioneers of Laparoscopic surgery in north India and has performed thousands of complex surgeries involving the gall bladder, stomach, intestine, hernia, ovary, and uterus besides endoscopic surgery on urinary bladder and kidneys. NAVPREET HOSPITAL on the GT Road is a land mark in itself and has earned the trust and goodwill of the people. After his early schooling at Talwarha (Mukerian) Navpreet passed his Matriculation from Khalsa College Higher Secondary School Amritsar in 1973. Contact: 919417011066.

Dr. Navpreet Singh Hanspal

Dr. Navpreet Singh Hanspal MS,FICS (s/o the Revolutionary and Freedom fighter Er.Partap Singh Hanspal) is a versatile surgeon of Amritsar having full command over General Surgery. He is one of the pioneers of Laparoscopic surgery in north India and has performed thousands of complex surgeries involving the gall bladder, stomach, intestine, hernia, ovary, and uterus besides endoscopic surgery on urinary bladder and kidneys. NAVPREET HOSPITAL on the GT Road is a land mark in itself and has earned the trust and goodwill of the people. After his early schooling at Talwarha (Mukerian) Navpreet passed his Matriculation from Khalsa College Higher Secondary School Amritsar in 1973. Contact: 919417011066.

Dr. Navpreet Singh Hanspal MS,FICS (s/o the Revolutionary and Freedom fighter Er.Partap Singh Hanspal) is a versatile surgeon of Amritsar having full command over General Surgery. He is one of the pioneers of Laparoscopic surgery in north India and has performed thousands of complex surgeries involving the gall bladder, stomach, intestine, hernia, ovary, and uterus besides endoscopic surgery on urinary bladder and kidneys. NAVPREET HOSPITAL on the GT Road is a land mark in itself and has earned the trust and goodwill of the people. After his early schooling at Talwarha (Mukerian) Navpreet passed his Matriculation from Khalsa College Higher Secondary School Amritsar in 1973. Contact: 919417011066.

Dr. Navpreet Singh Hanspal

Dr. Navpreet Singh Hanspal MS,FICS (s/o the Revolutionary and Freedom fighter Er.Partap Singh Hanspal) is a versatile surgeon of Amritsar having full command over General Surgery. He is one of the pioneers of Laparoscopic surgery in north India and has performed thousands of complex surgeries involving the gall bladder, stomach, intestine, hernia, ovary, and uterus besides endoscopic surgery on urinary bladder and kidneys. NAVPREET HOSPITAL on the GT Road is a land mark in itself and has earned the trust and goodwill of the people. After his early schooling at Talwarha (Mukerian) Navpreet passed his Matriculation from Khalsa College Higher Secondary School Amritsar in 1973. Contact: 919417011066.